

Els partits polítics catalans i la seguretat.
Estudi comparatiu de les diferents estratègies
de seguretat internacional

SERGI FIGUERES MORET

Institut de Ciències Polítiques i Socials
Adscrit a la Universitat Autònoma de Barcelona

**Els partits polítics catalans i la seguretat.
Estudi comparatiu de les diferents estratègies
de seguretat internacional**

SERGI FIGUERES MORET

IBEI i CIDOB

WP núm. 293
Institut de Ciències Polítiques i Socials
Barcelona, 2011

L'Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS) és un consorci creat l'any 1988 per la Diputació de Barcelona i la Universitat Autònoma de Barcelona, institució aquesta última a la qual hi és adscrit a efectes acadèmics.

“Working Papers” és una de les col·leccions que edita l'ICPS, previ informe del corresponent Comitè de Lectura, especialitzada en la publicació –en la llengua original de l'autor– de treballs en elaboració d'investigacions socials, amb l'objectiu de facilitar-ne la discussió científica.

La seva inclusió en aquesta col·lecció no limita llur posterior publicació per l'autor, el qual manté en tot moment la integritat dels seus drets.

Aquest treball no pot ésser reproduït sense el permís de l'autor.

Edició: Institut de Ciències Polítiques i Socials (ICPS)
Mallorca, 244, pral. 08008 Barcelona (Espanya)
<http://www.icps.cat>

© Sergi Figueres Moret

ISSN: 1133-8962

Introducció

El present estudi¹ versa sobre els partits polítics catalans i la seguretat internacional. ¿Podem afirmar que els principals partits polítics catalans disposen d'una estratègia de seguretat clara i ben definida o, per contra, no en tenen i només disposen d'un conjunt de mesures i decisions sense un fil argumental propi?

Per començar, cal detallar què entenem per seguretat i quins seran els àmbits concrets d'estudi. Això serà el que realitzarem més endavant, però aquí en farem un apunt introductor. En tot cas, hem de tenir present que, a efectes d'aquest treball, la seguretat és la percepció subjectiva d'absència de risc. Tanmateix, no és una qualitat estàtica, sinó que és dinàmica, gradual; és un procés que evoluciona amb el temps i es caracteritza per ser multidimensional, és a dir, engloba diversos àmbits. A més, és una qualitat subjectiva en tant que percepció, i que no és absoluta, sinó relativa.

Evidentment, si ens decantéssim per concepcions de seguretat apropiades a les que formulen a l'Escola de Copenhagen, formada per Buzan, de Wilde i Wæver, ens trobaríem amb una concepció àmplia del concepte de seguretat, englobant aspectes que van des dels clàssics militars, als polítics, socials, econòmics i mediambientals. I, per tant, nosaltres hauríem d'estudiar gairebé totes les polítiques dels partits polítics catalans, des de les energètiques, les mediambientals, les de seguretat interior, desastres naturals, immigració i un llarg etcètera, fet que sobrepassaria clarament la finalitat d'aquest treball.

El nostre objectiu no és determinar una forma de seguretat vàlida per la Catalunya del segle XXI, sinó estudiar, en funció d'uns àmbits determinats, quina resposta hi donen els principals partits polítics catalans, i a partir d'aquí analitzar i determinar si aquests tenen, o no, una estratègia de seguretat clara i ben definida. Així doncs, i no sense reserves, donarem per vàlida l'explicació de seguretat que fa Hough: «[...] *Walt has forcefully argued this case: 'security studies may be defined as the study of the threat, use and control of military force' (1991: 212). Walt and the traditionalists fear that widening the definition of security risks rendering the concept redundant by making it too all-encompassing and diluting the important task of analyzing military threats and inter-state conflict [...]*» (2004: 7).

Nosaltres, cal deixar-ho clar, compartim la visió i els plantejaments de la seguretat humana (Bailes 2009: 6; Berdal 2009: 18; David 2008: 58; Grasa 2007: 13; Rojas 2007: 51). L'entendem de forma multidimensional i en el present treball ens centrarem en la vessant de la seguretat dura, la que té un component i una resposta més militar. És a dir, ens fixarem en la dimensió militar de la seguretat humana.

¹ Agraïment especial pel meu tutor, Rafael Martínez, i pels meus pares, Josep Maria Figueres i Kima Moret, pel seu suport i ajuda. Sense ells, el present treball no hauria estat possible.

Queda palès, doncs, que la seguretat és un àmbit crucial de qualsevol Estat. És a dir, la seguretat és un dels principals elements d'actuació d'un Estat. Si un Estat fracassa en oferir seguretat als seus ciutadans, aquest Estat ja no té raó de ser, és incapaç d'oferir una correcta sortida a les necessitats més elementals dels seus nacionals, i parlariem en aquest cas d'Estat fràgils, fallits o col·lapsats. Si bé això és molt clar per a un Estat, què podríem dir respecte a una altra realitat política, com és Catalunya? Amb independència del qualificatiu que se li vulgui posar, ja sigui nació, nacionalitat, realitat nacional, comunitat autònoma, etc., quin interès té que des de Catalunya es tractin els temes de seguretat?

No podem acabar aquesta introducció sense abans agrair a totes i tots els polítics, responsables de les seccions i sectorials d'Internacional, de Seguretat i Defensa, així com a altres experts i acadèmics consultats, l'atenció i l'interès mostrat envers aquest treball².

Justificació

És evident que la gran majoria dels partits polítics tenen una concepció de seguretat, una idea de què volen protegir i de quina manera ho volen fer. Pot ser més elaborada o menys, però tots els partits polítics estatals tenen una estratègia de seguretat. Independentment de si ens fixem en la CDU o el SPD a Alemanya, el *labour* o el *tory* al Regne Unit, etc. També el PSOE i el PP a Espanya, així com IU. Però, per què hauria de ser rellevant que CiU, PSC, ERC, ICV i PPC tinguessin una estratègia de seguretat? Al nostre entendre, per dos motius.

En primer lloc, i des del moment que un dels cinc partits té com a objectiu la independència de Catalunya (ERC), i que dos dels altres ja demanen el dret de decidir del poble català (CiU i ICV), almenys aquests tres partits haurien de tenir quelcom a dir respecte a la seguretat, en cas de trobar-se en la situació d'una Catalunya com a realitat estatal. En el moment en que una part de la ciutadania catalana es posiciona a favor de la independència, que va des del 50,3% de l'enquesta encarregada per la UOC durant el setembre de 2009 fins al 24,3% de l'enquesta feta pel CEO durant el juliol de 2010, passant pel 47% de l'enquesta encarregada a l'Institut Noxa per *La Vanguardia*, també al juliol de 2010, creiem que els partits polítics catalans han de disposar d'una estratègia definida pel que respecta a la seguretat. Per tant, des del moment en que certs partits polítics reclamen la independència de Catalunya, alhora que una part de la població –i que consti que no és objecte del treball determinar quin és el percentatge correcte de partidaris o detractors de la independència– creiem que aquests partits han de tenir preparada una estratègia de seguretat per poder oferir-la a la seva ciutadania.

² Aquests agraïments van dirigits a Lluís Maria de Puig, Narcís Serra i Sara Contreras (PSC); Carles Campuzano i Salvador Sedó (CiU); Marta Rovira, Marcel Escudé, Ricard Sánchez i Oriol Junqueras (ERC); Jordi Cornet (PPC); Oriol Costa i Raül Romeva (ICV), així com a Miquel Sellarès i Manuel Ballbé.

Però, més important encara, i com a segon motiu de justificació, creiem que els partits polítics catalans que es presenten a unes eleccions al Parlament Europeu, formant part d'una de les grans coalicions que hi concorren, i al Congrés dels Diputats i al Senat espanyols, amb voluntat de guanyar, de governar, de poder participar i formar part del Govern, han de tenir quelcom estudiat, preparat i definit com a estratègia de seguretat. O és que pretenen, simplement, emprar les estratègies definides per altres partits? Acceptarien, sense més, les estratègies dels seus socis de coalició al Parlament Europeu? I, en cas de poder formar part d'un Govern de coalició a l'Estat espanyol, per exemple, CiU, ERC o ICV com a socis del PSOE o del PP, o el PSC o el PPC integrats dins dels PSOE i del PP respectivament, acceptarien les estratègies que tinguin els dos grans (PSOE i PP) partits espanyols, o Izquierda Unida, donat el cas?

Aquests són els motius pels quals creiem necessari aquest treball. És interessant conèixer què tenen a dir els partits polítics catalans respecte a la seguretat de Catalunya, quines són les amenaces que contemplen, quins són els drets que volen protegir i de quina forma volen fer-ho. Com que sabem que és un tema molt ampli, extens i poc tractat, i que aquest és un treball limitat, acotarem els àmbits a estudiar, és a dir, acotarem l'objecte d'estudi, així com els partits polítics que estudiarem i el període.

Mentre que els àmbits de la seguretat els estudiarem al apartat "Justificació", bàsicament la resposta que donen els partits al terrorisme internacional, al crim transnacional, a la proliferació d'armes de destrucció massiva i als Estats fallits o col·lapsats, amenaces destacades per l'Estratègia Europea de Seguretat de 2003, els partits polítics i el període d'estudi ho farem aquí. Ens centrarem en els cinc principals partits de Catalunya. Per tal de fer aquesta anàlisi, estudiarem els partits polítics catalans que hagin tingut representació parlamentària (al Parlament de Catalunya) al llarg de les últimes cinc legislatures (1992, 1995, 1999, 2003 i 2006) i de forma continuada. Aquests partits són la federació de CiU (CDC i UDC), el PSC, ERC, ICV i el PPC.

Per acotar-ho més, i estudiar les estratègies de seguretat (o les no estratègies) actuals, sense fer un treball de recopilació històrica, ens centrarem en les eleccions següents:

- Eleccions generals d'Espanya de 2004
- Eleccions generals d'Espanya de 2008
- Eleccions al Parlament Europeu de 2004
- Eleccions al Parlament Europeu de 2009

Com hem comentat a mode de justificació, ens centrarem en les eleccions del Parlament Europeu i les generals d'Espanya (Corts Generals: Congrés dels Diputats i Senat), i no en les autonòmiques, que es regeixen per l'Estatut d'Autonomia de Catalunya i la Constitució Espanyola de 1978. Pretenem estudiar si les estratègies de seguretat existeixen en el si dels partits polítics catalans, i l'única forma de veure-ho de forma integral és fixant-nos en les eleccions al Parlament i a les Corts Generals, tal i com hem explicat en la justificació. Si ens fixéssim en les eleccions autonòmiques només podríem estudiar mesures de seguretat interna, com la Policia (Mossos d'Esquadra), però no pas determinar si existeix o no una estratègia de seguretat completa i ben definida.

Alhora, volem vincular aquest estudi de la seguretat amb l'Estratègia Europea de Seguretat (EES). A l'estudiar les eleccions del Parlament Europeu i de les Corts Generals espanyoles podem veure la vinculació entre propostes i estratègies dels partits i la concepció de seguretat i la tipologia de les amenaces que estableix l'EES. Emprarem aquesta guia, l'EES, per tal de seleccionar les possibles amenaces que poden afectar Catalunya i, mitjançant les quals, podrem estudiar les respostes dels partits polítics catalans a les mateixes.

Ja per finalitzar aquesta introducció, presentarem la metodologia i la matriu de dades emprades per a realitzar aquest treball. La metodologia consisteix en una anàlisi detallada dels programes electorals esmentats, conjuntament amb una sèrie d'entrevistes semiestructurades amb els responsables de les seccions d'Internacional, Seguretat i Defensa dels partits. A la taula següent es poden veure les fonts d'on s'ha extret la informació per elaborar la resposta de cada partit polític a les amenaces estudiades. A l'annex 1 es pot trobar una relació de les entrevistes dutes a terme.

Taula 1
Matriu de dades

	Programa Europees 2004	Programa Generals 2004	Programa Europees 2009	Programa Generals 2008	Entrevistes presencials	Blogs dels polítics	Documents i revistes del partit	Contacte electrònic (e-mail)
CiU	X	X	X	X		X		X
PSC	X	X	X	X	X		X	X
ERC	X	X	X	X	X		X	X
PPC	X	X	X	X			X	X
ICV	X	X	X	X	X	X		X

Font: elaboració pròpia

Concepte de seguretat: elements rellevants d'estudi

Una estratègia de seguretat d'un determinat partit polític ha d'anar encaminada a donar solucions als problemes i, d'aquesta manera, ha de seleccionar uns béns a protegir, unes amenaces concretes i unes respostes a aquestes amenaces. Com afirma Zaldívar, *"lograr seguridad es reducir amenazas. La magnitud de una amenaza viene dada por el producto de sus daños potenciales que puede producir por la probabilidad de agresión. [...] Destaco que cada día la seguridad se puede fiar menos a fórmulas militares"* (1986: 45). Així doncs, el que fan, o haurien de fer, els partits polítics a l'hora de desenvolupar una estratègia de seguretat és, o seria, analitzar els danys potencials i la probabilitat d'agressió que implica cada amenaça.

De fet, Aguirre, fent al·lusió a Bobbio i a Matteucci, especifica que "la palabra seguridad designa la situación de una nación que está protegida de la destrucción o agresión extranjera. La Defensa, por lo tanto, entendida en un sentido amplio, es el factor que debe conservar las estructuras políticas, jurídicas y económicas. O, dicho de otra forma, debe preservar los elementos constitucionales (en el sentido de configuración) del Estado: el territorio, el pueblo y el poder organizado y soberano» (1986: 47).

Aquesta especificació d'Aguirre, tot i que encara no té en compte, degut a l'any en què va ser formulada, els canvis que han ocorregut al sistema internacional (Barbé 2007: 312; Hobsbawm 1995: 259; Merlini 2009: 23; Zakaria 2009: 19), com el fi de la bipolaritat EUA-URSS, els atacs terroristes a gran escala, o les guerres d'Afganistan i d'Iraq, ja apunta certs elements que cal protegir en tot cas. A efectes d'aquest treball, nosaltres cercarem algunes amenaces que afectin Catalunya i que, posteriorment, ens permetin estudiar què hi diuen els partits polítics catalans al respecte.

Per tal de conèixer les amenaces que podrien afectar Catalunya ens adreçarem a la Estratègia de Seguretat Europea. No pretenem analitzar aquest document, sinó simplement enumerar les amenaces que especificades pel conjunt de la Unió Europea. D'aquesta manera, i citant a Haine, "*the crucial novelty of the EES lies in the identification of threats, a première for the Union. It identifies five major threats: international terrorism, WMD proliferation, regional conflicts, failed states and organized crime. [...] It notes that the distinction between internal and external security is increasingly blurred. The document acknowledges that the traditional territorial form of defense, in a Cold War fashion, is a thing of the past*" (2007: 21).

En el document conegut com a Informe Solana (*Una Europa segura en un mundo mejor*, de 12 de desembre de 2003) veiem com es defineixen les principals amenaces per a la Unió Europea en el seu conjunt, que nosaltres entendrem com a vigents, també, per a Catalunya. Aquestes amenaces són: el terrorisme, la proliferació d'armes de destrucció massiva, els conflictes regionals, l'afebliment dels Estats (corrupció, abús de poder i conflictes civils; es centra en Afganistan) i la delinqüència organitzada.

Com a element recurrent que és citat en la major part d'estratègies de seguretat, de llibres blancs i per diversos acadèmics i especialistes en defensa i seguretat, veiem que la proliferació d'armes de destrucció massiva i el terrorisme internacional o transnacional són dues de les amenaces més citades. En aquesta línia trobem a Kirchner quan afirma que "*[...] terrorism and WMD proliferation are seen as key threats by many countries (France, UK, Italy, Germany, Canada, USA, China, Japan, Russia, the EU, etc.)*" (2007: 18). Però, a la vegada, explica que les respostes que s'hi donen, a aquestes amenaces, varien de forma radical depenent de cada Estat: "*[...] less clear-cut are the responses envisaged by the countries to address the threats perceived*".

En efecte, el terrorisme internacional és una amenaça per a la major part del que coneixem com a món occidental. I com a horitzó més tenebrós per a molts Estats, seria que un grup terrorista transnacional aconseguís posseir armes de destrucció massiva i atacar algun element clau, ja fos una central energètica o una aglomeració humana en sòl d'un país occidental. De Vasconcelos detalla la greu amenaça terrorista de la forma següent: "si hay un tema de interés común es la lucha contra el terrorismo. El terrorismo ha causado víctimas en varios países euromediterráneos de manera indiscriminada. Después del 11-S se han producido ataques en casi todos los países del sur del Mediterráneo, desde Turquía hasta Marruecos, así como en Madrid y Londres. [...] Más allá de la definición de terrorismo adoptada, lo que resulta más importante aún

para el futuro del Partenariado, es la necesidad de discutir cómo responder a esta amenaza” (2006: 13).

I també autors catalans destaquen la rellevància del terrorisme internacional per a Catalunya. D'aquesta manera, Sellarès explica que “s’ha de crear una unitat especialitzada en terrorisme jihadista, atesa la implantació a casa nostra de xarxes logístiques operatives vinculades al Grup Salafista per a la Predicació i el Combat (GSPC) i altres relacionades amb Al-Qaida [...]” (2008: 174).

Seguint aquesta dinàmica, nosaltres intentarem determinar com pretenen respondre a l’amenaça terrorista, i no precisament d’ETA (Euskadi Ta Askatasuna) sinó del terrorisme internacional, transnacional, fonamentalista, etc., els partits polítics catalans. Com acabem de veure, el terrorisme és una amenaça citada recurrentment per les diverses estratègies de seguretat dels Estats occidentals. I, per tant, és un element que nosaltres analitzarem centrant-nos en el cas català. D'altra banda, i com un altre element a tenir en compte per tal de determinar l'existència o no existència d'una estratègia de seguretat dels partits polítics catalans, ens centrarem en la proliferació d'armes de destrucció massiva, en la resposta als Estats fallits i al crim organitzat, conjuntament amb el terrorisme.

De fet, Ferrari especifica que la EES detalla aquestes quatre amenaces, alhora que detalla dos riscos pels Estats occidentals. D'aquesta manera, “las amenazas son sólo aquéllas que dependen de la fuerza de voluntad humana, y dado que la estrategia, de acuerdo con la doctrina, es la dialéctica de las fuerzas de voluntad opuestas, sólo las amenazas, y no los riesgos, tienen un significado estratégico. Esto no implica que los riesgos no sean estratégicamente relevantes. De hecho, la EES menciona dos de ellas, al especificar que no constituyen amenazas ‘en el sentido corriente. Son: a) el aumento de las temperaturas, predicho por la mayoría de los científicos, para las próximas décadas; y b) la dependencia energética. Europa es el mayor importador de petróleo y gas. Las importaciones representan el 50% del consumo actual y llegará al 70% en 2030” (2006: 75).

Nosaltres ens centrarem en les quatre amenaces declarades per la EES: terrorisme internacional, proliferació d’armes de destrucció massiva, crim organitzat (s’entén que internacional o transnacional, també) i resposta als Estats fallits i deixarem de banda els esmentats riscos.

Resposta dels partits polítics catalans

Convergència i Unió

Convergència i Unió es defineix com la federació de dos partits polítics, Convergència Democràtica de Catalunya (CDC) i Unió Democràtica de Catalunya (UDC), projecte compartit que nasqué el desembre de 2001. El primer dels dos partits, CDC, es defineix a la seva pàgina web com a “[...] partit polític nacionalista català, democràtic, humanista i progressista, que té com a eix

de la seva filosofia política el desenvolupament integral i el benestar de les persones i que pretén assolir una societat justa, solidària i lliure”, mentre que el segon, UDC, es defineix també a la web com a “[...] partit polític nacionalista català d’inspiració democratacristiana [...]”.

La federació de CiU defensa una política europea de seguretat i de defensa que serveixi en benefici de la pau i de l’estabilitat internacional, però alhora als interessos de la Unió Europea. Això ens recorda les concepcions de la seguretat més tradicionals o realistes. La mateixa federació defensa, en referència a la política europea de seguretat, que cal que aquesta superi el *soft power* i se situï en el *hard power*.

D’aquesta manera, la federació advoca per una Europa que disposi d’unes capacitats militars creïbles, adequades al seu pes econòmic i polític, per tal de poder tenir autonomia i exercir una bona defensa dels interessos de la Unió. Així, una vertadera Política Europea de Seguretat i Defensa (PESD) és una part fonamental i imprescindible de la Política Exterior i de Seguretat Comuna. Per tal d’assolir aquests objectius, CiU propugna que la UE disposi d’una força militar proporcionada, però suficient, prou capacitada i nombrosa. No obstant aquesta voluntat de disposar d’una força militar europea, un exèrcit comú europeu amb forces d’intervenció ràpida i exèrcits de proporcions adients, CiU també estableix que la defensa de la seguretat no pot significar la renúncia als valors de llibertat i de defensa dels drets humans.

Taula 2

Propostes de CiU en atenció a les quatre amenaces seleccionades

Terrorisme internacional	S’ha de lluitar contra el terrorisme des d’una Europa unida, i no només amb elements militars. S’han d’emprar eines a llarg termini, i congregar la via militar amb la coordinació internacional i l’atenció a les causes del terrorisme, amb actuacions concretes destinades a eradicar la pobresa, estendre l’educació i la cultura, etc. Cal destacar que és una lluita que fa borrosa la distinció entre seguretat interior i exterior. S’aposta per un model de conjunció de la via militar, policial i judicial amb un model preventiu i orientat a la recerca de la pau.
Proliferació d’armes de destrucció massiva	No es menciona aquesta amenaça.
Crim organitzat a nivell internacional	Incentivar totes aquelles mesures que promoguin la cooperació internacional en la prevenció dels delictes i la lluita contra la delinqüència internacional. Garantia de l’accés a la informació i la participació dels Mossos d’Esquadra en les institucions d’àmbit estatal, europeu i internacional. A més, promulguen un reforç de la col·laboració amb els països de la UE per a compartir experiències en la prevenció. També advoquen per incrementar la cooperació internacional amb els països d’origen dels delinqüents estrangers.
Estats fallits	Atenció als conflictes de l’Orient Mitjà i dels Grans Llacs, concretament. Tenir presents, també, les zones oblidades del món, les zones allunyades de tot interès geoestratègic o econòmic, com els Grans Llacs a l’Àfrica.

Font: elaboració pròpia

Partit dels Socialistes de Catalunya

El Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC) es defineix a la seva pàgina web com a “[...] dipositori d’uns valors que formen part de la tradició política de la Revolució Francesa i del Socialisme Democràtic: els valors de la llibertat, la igualtat i la solidaritat [...] El nostre socialisme

és un ideal de valors col·lectius que pretén assolir i assegurar la plenitud individual i el benestar col·lectiu de la societat”.

El PSC no entén una Europa de progrés sense la seguretat, llibertat i justícia amb què s'ha de desenvolupar la vida de les persones. És a dir, garantir la seguretat ha de ser un dels objectius principals de qualsevol societat democràtica. No obstant, segons el PSC, la seguretat és un valor que no pot desvincular-se del valor de la llibertat. És a dir, que un reforçament de la seguretat no s'ha de fer en detriment de les llibertats dels ciutadans. El PSC proposa un increment de la coordinació europea per tal de combatre aquest terrorisme, així com el crim organitzat. Però en tot moment s'hauran de garantir les llibertats i principis democràtics. Afirment que “a Catalunya, a Espanya i a Europa, els ciutadans exigeixen més garanties de seguretat i de llibertat. La seguretat és una de les primeres responsabilitats d'un govern que vulgui merèixer el nom de govern: cal garantir, doncs, la tranquil·litat als carrers, als barris, als pobles i a les ciutats. Per als socialistes, el concepte de seguretat s'estén a la protecció davant els riscos inherents al medi en què els ciutadans es desenvolupen: riscos per catàstrofe o desastres naturals, climàtics, nuclears, industrials, etc.” (2004: 75). A més a més, especifiquen que la solidaritat i la seguretat són objectius indestruïbles.

El PSC apunta, tot i que no l'esmenta directament, a l'Estratègia Europea de Seguretat de 2003. És a dir, comparteix les amenaces que l'EES descriu. Els socialistes detecten que l'increment de les desigualtats, el deteriorament del medi ambient, les crisis financeres i les tensions demogràfiques coexisteixen amb la violació dels drets humans i de les llibertats, la globalització del terrorisme, el risc de proliferació d'armes de destrucció massiva i la criminalitat internacional organitzada.

De Puig ha treballat a fons l'àmbit de la seguretat i la defensa a nivell europeu. I podríem afirmar que ha marcat la pauta dins del PSC. De Puig especifica que “[...] después de doce años de trabajo en estos campos [Europa; pau; seguretat; defensa] más que nunca estoy a favor de dar prioridad a propuestas factibles, realistas, orientadas hacia la paz y la estabilidad posibles y palpables y no hacia un imposible mundo feliz y desarmado. [...] A favor de una Europa capaz de infundir respeto, de una Europa no dependiente, dispuesta a defender su propia idea del orden mundial [...]” (2002: 31). La idea motriu que recorre l'obra de De Puig és que si no oferim a Europea els mitjans per a assegurar la pau en el seu propi territori i per a defensar amb contundència els drets humans arreu del món, llavors no tindrem dret a queixar-nos de que, quan apareguin conflictes i crisis, intervinguin altres Estats i potències a la seva manera i amb objectius diferents. I sempre tenint present que la pau és el primer dels béns a preservar per l'home, i per tant, defensar-la i mantenir-la és la primera obligació de la política. De Puig, en tot moment, es postula (2000: 153) per construir una Defensa Europea. I entenem que el PSC també advoca per aquesta finalitat.

Ja per últim, els socialistes creuen que la Unió ha de reforçar el seu paper en la resolució de conflictes, el manteniment de la pau i l'ajut humanitari en les zones de crisi. A més, la UE ha d'actuar contra les causes profundes dels conflictes, la violència i el terrorisme.

Taula 3
Propostes del PSC en atenció a les quatre amenaces seleccionades

Terrorisme internacional	Les estructures de seguretat tradicionals han mostrat la seva vulnerabilitat davant les formes d'actuació d'aquest nou terrorisme. Aquesta situació ens situa en un nou escenari, on el combat al terrorisme serà una prioritat. Cal impulsar la nova figura del coordinador antiterrorista europeu.
Proliferació d'armes de destrucció massiva	Gairebé no citen les armes de destrucció massiva (només una vegada en tots els programes electorals estudiats.) En tot cas, la defensa de la legalitat internacional i la promoció i recuperació del multilateralisme són claus per tal de solucionar possibles conflictes amb armes de destrucció massiva, així com el diàleg i la cooperació internacional.
Crim organitzat a nivell internacional	El PSC proposa un increment de la coordinació europea per tal de combatre el terrorisme, així com el crim organitzat. Però en tot moment s'hauran de garantir les llibertats i principis democràtics.
Estats fallits	Amb una UE forta, es podrà actuar i no contemplar impassibles com les guerres i els conflictes sembren la llavor de l'odi arreu.

Font: elaboració pròpia

Esquerra Republicana de Catalunya

Atenent a la seva pròpia definició ideològica, el partit Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) es defineix a la seva web com a “[...] organització política socialment d'esquerra i nacionalment catalana [...]”.

Pel que respecta a la política exterior de la Unió Europea, Esquerra en defensa una que sigui comuna a tota la Unió i que no estigui supeditada als dictats de l'OTAN. Així, “la seguretat, la defensa i la diplomàcia han de reunir-se en un mateix òrgan europeu que treballi per un món multipolar i unit contra la guerra” (2004: 22). D'aquesta manera, la UE ha de desenvolupar un paper de manteniment de la pau en els conflictes bèl·lics. Com a norma general, ERC aposta per la promoció de la pau, la cooperació, el diàleg i la resolució no violenta dels conflictes.

Tot i que ERC esmenta el terrorisme en molt poques ocasions, podem extreure una idea que recorre l'argumentari del partit. Esquerra es compromet a una vigilància activa per tal de salvaguardar els drets fonamentals i llibertats públiques dels ciutadans. D'aquí podem extreure que en la lluita contra el terrorisme no tot s'hi val.

El terrorisme i la proliferació d'armes de destrucció massiva són amenaces que, clarament, superen les capacitats de Catalunya, i de qualsevol Estat membre de la Unió. Per tant, ERC creu que aquestes amenaces han de ser degudament tractades a nivell europeu, en cooperació i d'acord als paràmetres establerts per la mateixa UE. Esquerra també proposa que es denunciï la violació dels drets humans a determinats països i proposa una retirada de l'ajut econòmic als règims dictatorials, com Guinea Equatorial.

Esquerra Republicana de Catalunya entén i empra una concepció de la seguretat com a dret bàsic de les persones, i cal que aquesta concepció sigui la clau de les polítiques de seguretat ciutadana dintre de la UE. I en remarcar aquesta concepció de seguretat, és quan entra a apuntar certes amenaces: “cal fer front de forma uniforme als nous fenòmens delictius com són els delictes

informàtics, el terrorisme global, les xarxes de tràfic d'immigrants, la delinqüència transestatal, etc. Catalunya no pot quedar al marge ni dependre dels cossos policials espanyols per a fer front a aquests reptes" (2004: 48). Així doncs, veiem com ERC empra una concepció integral de la seguretat. En opinió d'Escudé, de la Comissió Sectorial de Defensa i Seguretat, aquesta concepció integral engloba tot tipus de seguretat, des de l'alimentària, l'energètica, fins la industrial, sanitària, etc.

I com podem fer front a aquests reptes, segons ERC? Doncs amb la presència de Catalunya i de la seva policia en tots els mecanismes d'informació i col·laboració que existeixen a nivell europeu. Cal, doncs, augmentar les competències de l'Europol, tot convertint-la en la Policia d'Europa. A més, cal crear un centre de coordinació, formació i reciclatge dels diferents cossos policials per tal d'unificar criteris d'actuació, alhora que es dota a l'Europol de recursos i de professionals solvents.

En tant que resposta als Estats fallits, ERC no ho explicita com a tal. Nogensmenys, apunta alguna mesura que, al seu entendre, podria ser útil en aquests casos. Així, "els esdeveniments succeïts des del conflicte dels Balcans fins a l'actualitat han fet palès que Europa necessita una capacitat de defensa real i operativa per mantenir la pau i avançar en la universalització dels drets humans a Europa arreu del món» (2004: 49). Escudé considera que, en atenció als Estats fallits, la cooperació és el futur, en lloc de la intervenció militar. Ara bé, aquesta intervenció militar si que ha d'existir en tant que suport de la cooperació.

Taula 4
Propostes d'ERC en atenció a les quatre amenaces seleccionades

Terrorisme internacional	El terrorisme global és un nou fenomen delictiu que cal combatre. És una amenaça que supera clarament el potencial de Catalunya, i per això cal coordinar-ho amb la Unió Europea. Augmentar les competències, els recursos i el personal de l'Europol. Crear centres de coordinació, formació i reciclatge dels diferents cossos policials d'Europa. Això sí, en la lluita contra el terrorisme no tot s'hi val: cal salvaguardar els drets fonamentals i les llibertats públiques.
Proliferaió d'armes de destrucció massiva	Gairebé no se'n parla. ERC creu que aquestes amenaces han de ser degudament tractades a nivell europeu.
Crim organitzat a nivell internacional	Cal fer-hi front amb la policia de Catalunya, en cooperació a tots els nivells, mitjançant mecanismes d'informació i de col·laboració amb altres cossos a nivell europeu. Augmentar les competències de l'Europol, tot convertint-la en la Policia d'Europa.
Estats fallits	Cooperació és el futur, conjuntament amb operacions militars de suport. De l'experiència dels Balcans se'n pot extreure una conclusió: Europa necessita una capacitat de defensa real i operativa per a mantenir la pau i avançar en la universalització dels drets humans.

Font: elaboració pròpia

Partit Popular de Catalunya

El Partit Popular (PP) es defineix a la seva pàgina web com "[...] una formació política de centro. Defendemos los valores de la libertad, la igualdad, la concordia y la justicia que inspiran nuestra España democrática". En la ponència d'estratègia política del XIIè Congrès del Partit

Popular de Catalunya (PPC), titulada "Ganando el futuro", i realitzada el juliol de 2008, el PPC es descriu com "[...] un Partido de ámbito nacional, que cree en una Cataluña próspera como motor de una España moderna, una de las grandes naciones occidentales. Compartimos con los compañeros del Partido Popular del resto de España un proyecto político y una ideología [...]".

Jordi Cornet, secretari general del PPC, ens explica que el posicionament del Partit Popular en matèria de seguretat internacional és el mateix ja sigui a nivell de Catalunya com de tot Espanya. És a dir, el PPC empra l'estratègia de seguretat del Partit Popular espanyol. Com afirma Cornet, "els problemes i les polítiques de seguretat internacional afecten a tot Espanya i, ahora, cal recordar que les competències en matèria de política exterior i defensa són exclusives de l'Administració General de l'Estat. No existeix, doncs, una proposta política diferenciada entre el Partit Popular, a nivell d'Espanya, i el Partit Popular de Catalunya". Per tant, per a fer l'apartat del PPC nosaltres ens centrarem en els programes electorals i la documentació del PP.

En el segon apartat del programa de les Europees de 2004 s'especifica el desenvolupament de l'Espai de Llibertat, Seguretat i Justícia que el PP vol crear per a la Unió Europea. Aquest espai engloba la lluita contra el terrorisme, contra el crim organitzat i contra la immigració il·legal. Aquest Espai té com a objectiu assegurar que l'exercici de la llibertat implica tant el dret a circular lliurement per tot el territori de la Unió, com la garantia de que els seus ciutadans gaudeixin d'una seguretat i una justícia a l'abast de tothom.

Per tal d'assolir aquest Espai reclamen l'enfortiment, a nivell europeu, de la tasca antiterrorista de l'Europol i l'Eurojust. El PP explica que l'Europol, concretament, s'haurà de reforçar mitjançant la reactivació de la Unitat Operativa de Lluita Antiterrorista i, també, mitjançant la creació d'un sistema d'informació dins de la mateixa. Altres mesures destacables que proposa el PP per a combatre el terrorisme és el suport a la creació d'un programa europeu per a la protecció dels testimonis i l'establiment de normes comunes sobre l'emmagatzematge d'explosius que n'impossibilitin el robatori. En resum, cal "*incluir la lucha contra el terrorismo como un objetivo de la Política Exterior y de Seguridad Común*" (2004: 15).

Pel que respecta al crim internacional, el PP proposa la creació a nivell europeu d'unitats de policia especialitzades en combatre la violència domèstica, així com la pornografia infantil a Internet, els delictes informàtics i noves formes de delinqüència.

El PP creu fermament en el desenvolupament de la Estratègia Europea de Seguretat, i així ho reitera. Ho podem veure quan afirmen que "*ante las nuevas amenazas, aceptamos y apoyamos la doctrina que emana de la Estrategia Europea de Seguridad de 2003. Las nuevas amenazas sólo se pueden afrontar desde la solidaridad transatlántica en el marco de la OTAN y desde el desarrollo de una sólida política de defensa por parte de los países europeos, que proporcione a la Unión Europea capacidades militares propias que permita cumplir con sus responsabilidades [...]*" (2004: 287).

Taula 5
Propostes del PP en atenció a les quatre amenaces seleccionades

Terrorisme internacional	Greu amenaça que citen, entre els quatre programes, fins a 143 vegades. Per a combatre-la proposen un enfortiment de l'Europol i l'Eurojust, mitjançant la reactivació de la Unitat Operativa de Lluita Antiterrorista. Creació de sistemes d'informació, de protecció de testimonis, de mesures antirobatori d'explosius emmagatzemats, combat de la propaganda terrorista i de les causes de radicalització, així com les seves fonts de finançament. Les mesures han d'englobar, també, les organitzacions que donen suport al grup terrorista. En la lluita contra el terrorisme no es combaten idearis polítics ni religiosos.
Proliferació d'armes de destrucció massiva	Ho esmenta com a repte formidable, juntament amb les altres tres amenaces. La cooperació transatlàntica és clau per a superar totes quatre amenaces, inclosa la proliferació d'armes de destrucció massiva.
Crim organitzat a nivell internacional	Proposa la creació a nivell europeu d'unitats de policia especialitzades en combatre la violència domèstica, així com la pornografia infantil, els crims informàtics i noves formes de delinqüència. Cal impulsar a nivell de la UE instruments de cooperació policial i judicial.
Estats fallits	Apunta que cal resoldre el conflicte d'Orient Pròxim, per tal d'estabilitzar la zona i reduir justificacions dels grups terroristes.

Font: elaboració pròpia

Iniciativa per Catalunya

Segons la seva pròpia definició ideològica de la pàgina web, el partit Iniciativa per Catalunya-Verds es defineix com a “[...] formació política democràtica, catalanista, republicana, d'esquerres, ecologista, feminista, municipalista, d'homes i dones que fan seu el patrimoni i la història del PSUC i de l'ENE i del moviment obrer [...]”.

Aquest partit polític aposta clarament per una concepció de seguretat humana que impregna totes les propostes electorals i totes les polítiques que fan, i que han fet, al respecte de les qüestions estudiades. Juntament amb aquesta concepció de seguretat humana, ICV aposta pel pacifisme i per unes forces militars europees, no estatals, que serveixin per a missions humanitàries.

El responsable actual de les relacions internacionals del partit, Costa, afirma que ICV advoca per una clara europeïtzació, és a dir, per una transferència del centre de gravetat en matèria de seguretat dels Estats vers la Unió Europea. D'altra banda, i pel que respecte al discurs de la *securitization* (Escola de Copenhagen), el mateix Costa explica que ICV se n'allunya i que el partit entén que quan “*securititzes*” alguna matèria, llavors justifiques polítiques especials i anòmales.

A banda de l'anàlisi dels programes electorals, que es pot consultar a l'Apèndix 6, trobem interessant citar les paraules de l'eurodiputat d'ICV Romeva, que en el seu bloc exposa que “[...] sigui com sigui es fa cada cop més evident que les estratègies destinades a prevenir l'esclat de violències i a gestionar-les un cop ja han esclatat no passa per un enfortiment de les estructures militars, com l'OTAN, sinó per invertir i promoure instruments que facin front a les veritables amenaces esmentades [...]”. Per a “amenaces esmentades” es refereix a les de l'EES de 2003, a les que ens referim en aquest treball. Però ICV advoca per una actualització d'aquesta EES de 2003, per tal de tenir en compte tota la dimensió de la seguretat humana.

ICV accepta les amenaces que estableix la EES de 2003 però discrepa plenament de les solucions que han adoptat alguns Estats, ja que, segons el partit, aquestes mesures .han agreujat els problemes. També vol fer èmfasi en que moltes d'aquestes amenaces van directament vinculades amb les desigualtats econòmiques, la pobresa i les turbulències que provoca el neoliberalisme. I com a solució a les amenaces detectades, ICV advoca per invertir els termes convencionals de “cultura de defensa” per una “cultura de la pau” basada en el desenvolupament, el desarmament, els drets humans i la democratització.

Taula 6
Propostes d'ICV en atenció a les quatre amenaces seleccionades

Terrorisme internacional	Que no s'empri com a excusa per a justificar limitacions a les llibertats individuals i col·lectives, ni com a excusa per a militaritzar les societats europees. La seguretat i els drets humans no es poden veure com a elements incompatibles. Estudiar i treballar en l'arrel del conflictes, en les causes que provoquen aquest terrorisme internacional. Es decanten per emprar estratègies de prevenció.
Proliferaçió d'armes de destrucció massiva	No en fa gaire esment. En tot cas, s'hauria de tractar a nivell de la Unió Europea i a nivell de les Nacions Unides. Sempre emprar estratègies preventives.
Crim organitzat a nivell internacional	Més poder per al Parlament Europeu per a poder definir mesures preventives per a encarar el crim organitzat a nivell internacional, alhora que es reforça el paper i els recursos de l'Europol i de l'Eurojust. Reforçar la cooperació internacional i les xarxes de prevenció a nivell europeu.
Estats fallits	Catalunya i Espanya, al seu torn, haurien de liderar la implicació de la Unió Europea en la solució dels conflictes congelats a Europa i el seu veïnatge. Especialment, els conflictes del Sàhara Occidental, Palestina, Xipre, Israel–Síria, Israel–Líban, Kurdistan, Kosovo, Abkhazia, Ossètia del Sud, Txetxènia, Nagorno–Karabakh i Transdnítria.

Font: elaboració pròpia

Anàlisi: podem parlar d'una estratègia de seguretat?

«Van fer, doncs, els romans en aquesta ocasió el que ha de fer tot príncep prudent; el qual no només busca el remei als mals actuals, sinó que també preveu els que vindran. Quan els mals es preveuen anticipadament, admeten una cura amb més facilitat; però, si s'espera massa per a curar-los, no sempre es pot aconseguir aquest remei, fent-se llavors incurable la malaltia»³ (1964: 23). Tot llegint Machiavelli, ens vàrem preguntar: estan preparats els partits polítics catalans per a fer front a les amenaces del segle XXI? Llegint tot un clàssic com Machiavelli se'ns va acudir estudiar aquest tema, que és de plena actualitat. Vigència dels clàssics.

Doncs bé, havent vist les diferents idees i polítiques que tenen els cinc principals partits catalans al respecte de la seguretat internacional, de la concepció de seguretat i, molt especialment, la resposta (o no resposta) que donen a les amenaces seleccionades, ara procedirem a analitzar si podem parlar en cada cas d'una estratègia de seguretat o no.

³ La traducció és de l'autor d'aquest treball.

En primer lloc, és de justícia ressaltar la sorpresa que ens hem endut a l'estudiar a fons els programes electorals, altres documents i després de realitzar les entrevistes amb els polítics responsables de les àrees d'Internacional, Seguretat i Defensa. Teníem la hipòtesi que els partits polítics catalans no tenien una estratègia clara i ben definida sobre la seguretat internacional, però cal constatar que aquesta hipòtesi ha estat descartada. Es detecten amenaces i s'hi proposen solucions. Com veurem a continuació, es dona una importància similar als temes de seguretat que als temes de sanitat, fet que considerem molt rellevant i simptomàtic. El que també hem de constatar és que, això sí, aquesta estratègia, aquestes propostes i mesures, no arriben, en general, a la societat. Tenim la percepció que el debat públic no gira al voltant d'aquests temes, amb excepcions molt rellevants, però puntuals, com la guerra d'Afganistan o d'Iraq. Però això no treu que els partits polítics catalans no tinguin una estratègia de seguretat internacional clara i ben definida. No obstant, i seguint a Zaldívar, citat en el segon apartat, hem trobat a faltar una anàlisi dels danys potencials i de la probabilitat d'agressió que implica cada amenaça.

Dit això, passem a l'anàlisi pròpiament dita. Una forma simple però il·lustrativa de veure i estudiar l'interès que els partits atorguen a la seguretat internacional, la defensa, la pau, etc., és el càlcul de pàgines dels programes electorals destinats a aquests àmbits sobre el total de pàgines dels programes electorals.

Taula 7

Nombre de pàgines de cada programa electoral destinades a temes d'interès del treball*, respecte al total de pàgines de cada programa electoral

	CiU	PSC	ERC	PP	ICV
Generals de 2004	5 / 350	1 / 78	2 / 51	14 / 363	8 / 232
Generals de 2008	0 / 40	2 / 78	4 / 92	12 / 326	11 / 285
Europees de 2004	4 / 159	2 / 21	2 / 54	8 / 44	5 / 92
Europees de 2009	2 / 77	1 / 16	2 / 36	5 / 84	6 / 71
Total	11 / 626	6 / 193	10 / 233	39 / 817	30 / 680
Total en percentatge	1,75%	3,11%	4,29%	4,77%	4,41%

* Ens fixem en temes d'interès d'aquest treball, com són la seguretat, la pau, la defensa (casos d'internacional, no de règim intern), els conflictes internacionals, etc. La xifra del denominador indica el total de pàgines de cada programa electoral. No ens fixem en la cooperació internacional.

Font: elaboració pròpia.

A primer cop d'ull, i analitzant els resultats totals en percentatge, veiem com és el PP el que treballa més els temes estudiats, amb un 4,77% del total dels seus programes electorals. Seguidament, hi trobem ICV (4,41%), ERC (4,29%), PSC (3,11%) i CiU (1,75%). Cal constatar que els programes electorals del PP són els mateixos a nivell català que a nivell espanyol, pel que fa a les matèries estudiades, i aquí ja podem apuntar, doncs, una tendència: el fet de tenir Estat provoca que les matèries de seguretat i política internacional siguin tractades amb més extensió. És cert que el fet que el PP de Catalunya no presenti programa propi, a diferència dels altres quatre partits, resta vàlida al seu anàlisi, però no al dels altres quatre. De totes maneres, ICV i ERC no estan a tanta distància del PP (entre PP i ICV hi ha un 0.36% de distància, i entre PP i ERC, un 0.48%). Aquest fet desvirtua la tesi de que aquests àmbits i matèries només es tracten, o només s'han de tractar, si hi ha un Estat al darrere.

Per a poder fer una comparativa i tenir una idea aproximada del pes i la rellevància dels assumptes que estem estudiant, a continuació incorporem la mateixa taula per als assumptes de sanitat, per citar un exemple. No pretenem estudiar si és o no és més important la sanitat que la seguretat, per als partits polítics catalans, però sí que volem mostrar la rellevància que atorguen a cada un d'aquests temes a nivell dels programes electorals. Creiem que és una bona mostra per veure l'interès que susciten els temes de seguretat i defensa.

A continuació es pot apreciar la mateixa taula per a temes de sanitat. Cal precisar que, mentre l'àmbit de la seguretat i la defensa està molt sectorialitzat i separat dels altres àmbits, en els programes electorals el de la sanitat, així com molts d'altres, és més transversal, i podríem trobar-ne mostres a gairebé cada apartat, com per exemple, el destinat a la joventut, a la gent gran, a les pensions, a les infraestructures, etc. Matisem, doncs, que només ens fixarem en els apartats de sanitat pròpiament dits.

Taula 8
Nombre de pàgines de cada programa electoral destinades a temes de sanitat, respecte el total de pàgines de cada programa electoral

	CiU	PSC	ERC	PP	ICV
Generals de 2004	9 / 350	2 / 78	2 / 51	15 / 363	5 / 232
Generals de 2008	1 / 40	3 / 78	3 / 92	9 / 326	7 / 285
Europees de 2004	5 / 159	0 / 21	1 / 54	2 / 44	2 / 92
Europees de 2009	5 / 77	0 / 16	1 / 36	1 / 84	2 / 71
Total	20 / 626	5 / 193	7 / 233	27 / 817	16 / 680
Total en percentatge	3,19%	2,59%	3,00%	3,30%	2,35%

Font: elaboració pròpia

Així doncs, d'aquesta comparativa entre ambdues taules en podem treure una conclusió: que els partits polítics catalans mostren una preocupació i donen una importància similar als temes de seguretat i defensa que als temes de sanitat. En concret, i comparant partit per partit, veiem com mentre CiU atorga més rellevància als temes de sanitat (3,19% envers 1,75%), els altres quatre partits ho fan a la inversa. PSC (3,11% envers 2,59%), ERC (4,29% envers 3,00%), PP (4,77% enfront 3,30%) i ICV (4,41% envers 2,35%) creuen prioritaris l'àmbit de seguretat i defensa enfront el sanitari. Precisament, PP (3,30%) i CiU (3,19%) són els partits que més importància donen a la sanitat, i ICV (2,35%) i PSC (2,59%) els que menys. ERC es situa en un punt mig (3,00%).

Considerem aquest punt d'especial rellevància. Podríem convenir que un Estat del benestar es basa, principalment, i en aquest ordre, en la sanitat, l'educació i les pensions. El fet que els partits polítics catalans atorguin una importància similar a la seguretat internacional que a la sanitat és il·lustratiu. Ens indica que, efectivament, estan preocupats per la seguretat internacional i que hi dediquen temps i espai en els programes electorals. Així doncs, quatre dels cinc principals partits catalans atorguen més importància a la seguretat internacional que a la sanitat.

Un altre mètode que emprarem per tal de determinar les diferències entre els partits polítics catalans a l'hora d'aprofundir en els àmbits de la seguretat i la defensa serà el càlcul del nombre de vegades que es parla en els seus programes electorals de determinats temes. Això ho farem

mitjançant el recompte del nombre de paraules que nosaltres considerem com a estratègiques. Les paraules a analitzar són:

- Terrorisme internacional, fonamentalista, etc.
- WMD (Armes de destrucció massiva)
- Conflicte (armat, bèl·lic)
- Pau
- Estat fallit
- Crim internacional, transnacional.
- EES (Estratègia Europea de Seguretat)

Hem sistematitzat aquesta mostra numèrica en la taula següent. A l'apèndix 7 s'hi pot trobar una taula amb el detall de cada una de les xifres, calculades en funció dels quatre programes electorals estudiats.

Taula 9
Nombre de vegades que apareix la paraula en qüestió en el total de programes estudiats

	CiU	PSC	ERC	PP	ICV	Total
Terrorisme	13	18	6	143	21	201
WMD	0	1	1	5	3	10
Conflicte armat	28	15	25	11	39	118
Pau	34	48	41	56	101	280
Estat fallit	0	0	0	1	0	1
Crim internacional	5	9	0	22	11	47
EES	0	0	0	4	1	5
Total	80	91	73	242	176	662

Font: elaboració pròpia

Quines tendències s'apunten en aquesta taula? En primer lloc, veiem com la paraula *pau* (280) és la més esmentada de totes, seguida de *terrorisme* (201) i, ja a certa distància, *conflicte bèl·lic o armat* (118). Molt més allunyades, trobem el *crim internacional o transnacional* (47), les *armes de destrucció massiva* (10), *l'Estratègia Europea de Seguretat* (5) i els *Estats fallits o col·lapsats* (1). Per tant, podem afirmar que els partits polítics catalans es preocupen, especialment, de la pau, de l'assoliment i manteniment de la pau. A més, el terrorisme és un fenomen que els preocupa molt. I mentre que els conflictes armats i el crim transnacional tenen certa rellevància, no passa el mateix amb les armes de destrucció massiva i els estats fallits. Pel que fa a l'EES de 2003, tot i que no s'esmenta gaires vegades pel seu nom, molts partits entren el que la mateixa Estratègia diu i detecta, però sense citar-la explícitament. Però, en tot cas, els partits polítics catalans no s'interessen pels Estats fallits (1/662) ni per l'Estratègia Europea de Seguretat (5/662). Aquest punt és indicatiu, ja que ens indica que l'EES no forma part de les preocupacions ni de les estratègies de seguretat dels partits polítics catalans.

Atenent als partits polítics, veiem com el PP (242) és el partit que més cita les paraules seleccionades, si bé gran part de les mateixes és pel *terrorisme* (143). És evident l'impacte que va tenir pel PP l'atac terrorista de l'11-M i les conseqüències que va comportar. Tot seguit ve ICV (176), que cita repetidament la *pau* (101). Els altres tres partits es troben, aproximadament, al

mateix punt. El PSC fa 91 citacions, amb majoria de la *pau* (48). CiU, amb 80 citacions, i ERC, amb 73, també tenen majoria per a la *pau* (34 i 41, respectivament).

El PP dona força importància, comparativament, al *crim internacional* (22) i a les *armes de destrucció massiva* (5), que copen gran part del total de citacions de tots els partits polítics (5 sobre 10, de *WMD*, i 22 sobre 47, de *crim internacional*). També és important citar que el PP és l'únic, amb quatre cites, que anomena directament la EES de 2003, a banda d'ICV (una citació). En canvi, pel que respecta als *conflictes armats i bèl·lics*, el PP és el que els cita menys vegades (11); ICV (39), CiU (28), ERC (25) i PSC (15) el superen. Precisament, el partit polític que més vegades cita les paraules estudiades (242), és el que menys vegades cita *conflicte armat* (11 de 118). Precisament, perquè el PP tracta de donar com menys importància millor a la impopular guerra d'Iraq.

En un altre nivell d'anàlisi, a l'hora de comparar les concepcions de seguretat de cada partit polític, així com la resposta que donen a les amenaces que hem seleccionat (apartat "Concepte de seguretat: elements rellevants d'estudi" del present treball), veiem les següents tendències.

En primer lloc, podem veure com el terrorisme és una amenaça clau, destacada pels cinc grups polítics estudiats, sense excepció. Tots ells en destaquen el seu element novedós, al centrar-se en el terrorisme fonamentalista o internacional, i no pas en ETA. CiU i PSC destaquen que és una lluita que fa borrosa la distinció entre la seguretat interior i l'exterior i que les estructures de seguretat tradicional s'han mostrat vulnerables davant d'aquest nou terrorisme, respectivament. Diagnòstic compartit, doncs. Al seu torn, ERC i ICV indiquen que en la lluita contra el terrorisme no tot s'hi val, que no es pot emprar aquesta lluita com a justificació de limitacions a llibertats individuals i col·lectives. Seguretat i llibertat, i drets humans, no es poden veure com a incompatibles, segons aquests dos partits. Els mateixos ERC, ICV i CiU advoquen per anar al fons del problema, a l'arrel dels conflictes i en emprar estratègies de prevenció i eines a llarg termini. Específicament, CiU detalla que cal conjugar la via militar amb la coordinació internacional i l'atenció a les causes del terrorisme. Per altra banda, el PP estableix que, en cap cas, en la lluita contra el terrorisme no es combaten ni idearis polítics ni religiosos, sinó grups criminals. Tots els grups, sense excepció, creuen que per a combatre el terrorisme s'ha de fer una actuació unida a nivell europeu, amb l'Europol, l'Eurojust i una forta coordinació entre els diferents cossos policials. El mateix que per a combatre el crim transnacional.

Una tendència que podríem apuntar, i que creiem que per a confirmar-la es podria desenvolupar un treball o tesi doctoral posterior, és que els partits d'esquerres (ERC i ICV) aposten per models de prevenció i d'anar a les arrels dels conflictes, alhora que una fervorosa defensa dels drets humans i les llibertats a l'hora d'atacar el fenomen del terrorisme, mentre que els partits de centreesquerra, centre i centredreta (PSC, CiU i el PP) aposten per models mixts, amb un element militar innegable. I com més a la dreta es va (PP) menys interès es dona a l'arrel ideològica, religiosa o política del grup terrorista, i més al combat directe mitjançant mitjans militars, policials i judicials.

Veient això podem afirmar que els partits d'esquerres (ERC i ICV) aposten per un model de seguretat humana, amb ICV apostant fervorosament per la *pau* (101 citacions, de llarg, el partit que més al·lusions fa a la *pau*); CiU i PSC per un model de seguretat pragmàtica que, sense renunciar als drets humans i a les llibertats públiques, vol protegir els seus ciutadans, costi el que costi; i el PP per un model de seguretat tradicional.

En segon lloc, cal deixar constància que la totalitat dels grups polítics estudiats creuen que la Unió Europea és l'actor que ha de combatre les amenaces detectades. Tots aposten per enfortir els mitjans i recursos de la Unió.

En tercer lloc, hem constatat que els temes que no són tractats en profunditat pels partits polítics catalans, com la proliferació d'armes de destrucció massiva i els Estats fallits, són deixats sempre en mans d'ens supraestatals, ja sigui a la UE o a l'ONU. El PP fa especial esment a la cooperació transatlàntica (amb els EUA).

En quart lloc, i en relació a l'OTAN, veiem com hi ha grups polítics que se'n desmarquen, en certa mesura, i aposten per models dins de la Unió Europea, mentre que hi ha grups que aposten clarament pel model de l'Atlàntic Nord. ERC i ICV són els que més es desmarquen de l'OTAN i busquen models alternatius. El PSC i CiU no es tanquen a explorar noves vies, però en cap cas volen allunyar-se de l'OTAN. I a l'altre extrem hi trobem el PP, que creu que no es pot combatre cap amenaça de les citades sense comptar plenament amb l'OTAN.

Per últim, volem destacar una altra tendència que es pot intuir, tot i que faltaria la mateixa confirmació prèviament demanada: un posterior treball o tesi doctoral amb l'èmfasi en aquest punt. La relació entre seguretat humana i l'eix ideològic dels partits polítics. Nosaltres creiem que, com més a l'esquerra es troba un partit polític, més aposta per la seguretat humana. I, a la inversa, com més a la dreta es troba el partit en qüestió, més allunyat està de les tesis de la seguretat humana i més a prop de la seguretat tradicional i dels elements de *hard power*.

Conclusions

Podem afirmar que els partits polítics catalans tenen una estratègia de seguretat internacional clara i ben definida? Això ens preguntàvem abans d'iniciar aquest treball, a la introducció. És de justícia ressaltar que la nostra hipòtesi inicial, que els partits polítics catalans no dominaven aquest tema i no tenien una estratègia ben definida, ha estat, en part, descartada.

I diem en part perquè, per al públic en general, no es té la percepció que es tractin els temes de seguretat internacional. En alguna ocasió, trobem propostes sense massa concreció ni posterior desenvolupament. A més, no hem pogut localitzar una anàlisi dels danys potencials i de la probabilitat d'agressió que implica cada amenaça. Però havent realitzat entrevistes i contactes per escrit amb els responsables i experts de la temàtica de seguretat, de defensa i d'internacional dels partits, hem pogut veure un domini clar en aquestes matèries.

L'anàlisi i comparativa que hem realitzat a l'apartat "Resposta dels partits polítics catalans" del present treball ens ha permès constatar que els temes de seguretat internacional són tractats, en els programes electorals estudiats, amb la mateixa profunditat que els temes tan crucials com la sanitat. En concret, i comparant partit per partit, veiem com mentre CiU atorga més rellevància als temes de sanitat (3,19% envers 1,75%), els altres quatre partits ho fan a l'inversa. PSC (3,11% envers 2,59%), ERC (4,29% envers 3,00%), PP (4,77% enfront 3,30%) i ICV (4,41% envers 2,35%) creuen prioritari l'àmbit de seguretat i defensa enfront el sanitari.

En un segon nivell d'anàlisi, hem estudiat el nombre de vegades que apareixen una sèrie de paraules (pau, terrorisme, EES, Estats fallits, crim transnacional, conflicte bèl·lic, armes de destrucció massiva) en els programes electorals seleccionats. Hem vist que els partits polítics catalans es preocupen, especialment, de la pau, de l'assoliment i manteniment de la pau. A més, el terrorisme és un fenomen que els preocupa molt. I mentre que els conflictes armats i el crim transnacional tenen certa rellevància, no passa el mateix amb les armes de destrucció massiva i els Estats fallits. Pel que fa a l'EES de 2003, tot i que es citen algunes de les amenaces que l'Estratègia detecta, en comptadíssimes ocasions la mateixa és citada explícitament.

Un element que ha quedat molt clar és que el terrorisme internacional és una amenaça clau, destacada pels cinc grups polítics estudiats, sense excepció. Tots els grups creuen que per a combatre el terrorisme s'ha de fer una actuació unida a nivell europeu, amb l'Europol, l'Eurojust i una forta coordinació entre els diferents cossos policials. El mateix que per a combatre el crim transnacional.

També hem detectat dues tendències que precisarien de més desenvolupament posterior, ja sigui mitjançant un treball de camp o una tesi doctoral. La primera tendència fa referència a que els partits d'esquerres (ERC i ICV) aposten per models de prevenció i d'anar a les arrels dels conflictes, alhora que una fervorosa defensa dels drets humans i les llibertats a l'hora de fer front al terrorisme, mentre que els partits de centreesquerra, centre i centredreta (PSC, CiU i el PP) aposten per models mixts, amb un element militar innegable. I com més a la dreta es va (PP) menys interès es dona a l'arrel ideològica, religiosa o política del grup terrorista, i més al combat directe mitjançant elements militars, policials i judicials. La segona tendència detectada fa referència a la relació entre seguretat humana i l'eix ideològic dels partits polítics. Nosaltres creiem que, com més a l'esquerra es troba un partit polític, més aposta per la seguretat humana. I, a l'inversa, com més a la dreta es troba el partit en qüestió, més allunyada està de les tesis de la seguretat humana i més a prop de la seguretat tradicional i dels elements de *hard power*.

Ja per últim, hem pogut constatar que els temes que no són tractats en profunditat pels partits polítics catalans, com la proliferació d'armes de destrucció massiva i els Estats fallits, són deixats sempre en mans d'ens supraestats, ja sigui a la UE o a l'ONU. El PP fa especial esment a la cooperació transatlàntica (amb els EUA). Precisament l'OTAN provoca discrepàncies entre els grups polítics, ja que mentre ERC i ICV són els que més se'n desmarquen, el PSC i CiU no es tanquen a explorar noves vies però sense allunyar-se del paraigües de l'OTAN, i el PP creu que no es pot combatre, i vèncer, a qualsevol amenaça sense comptar plenament amb l'OTAN.

Concloent, doncs, apuntem que els partits polítics catalans tenen una estratègia de seguretat internacional clara i ben definida. I, a més, li atorguen la mateixa, o fins i tot més, importància que a un tema vital per a l'Estat del benestar com és la sanitat.

Bibliografia i altres fonts documentals

- ABBOTT, C.; ROGERS, P.; SLOBODA, J. (2006): "Respuestas globales a amenazas globales: seguridad sostenible para el siglo XXI", *FRIDE*, n. 27.
- AGUIRRE, M. (1986): "España: seguridad, defensa y OTAN", *Revista de Estudios Internacionales*, vol. 7, n. 1, pp. 47-56.
- BAILES, A. (2009): "Arms control: forever Cinderella?", *Disarmament Forum: Ideas for Peace and Security*, 10th anniversary UN Institute for Disarmament Research, pp. 5-8.
- BARBÉ, E. (2007): *Relaciones Internacionales*, 3^a ed., Madrid, Tecnos.
- BERDAL, M. (2009): *Building Peace after War*, 1^a ed., New York, Routledge.
- CONVERGÈNCIA DEMOCRÀTICA DE CATALUNYA (2010): [Online] Disponible a: <http://www.convergencia.cat/elPartit.php> [Últim accés 7 setembre 2010].
- CONVERGÈNCIA i UNIÓ: Programa Electoral Eleccions Europees de 2004 [Online] Disponible a: <http://www.ciu.cat/media/263.pdf> [Últim accés 7 setembre 2010].
- CONVERGÈNCIA i UNIÓ: Programa Electoral Eleccions Europees de 2009 [Online] Disponible a: <http://www.ciu.cat/media/34860.pdf> [Últim accés 7 setembre 2010].
- CONVERGÈNCIA i UNIÓ: Programa Electoral Eleccions Generals de 2004 [Online] Disponible a: <http://www.ciu.cat/media/216.pdf> [Últim accés 7 setembre 2010].
- CONVERGÈNCIA i UNIÓ: Programa Electoral Eleccions Generals de 2008 [Online] Disponible a: <http://www.ciu.cat/media/23647.pdf> [Últim accés 7 setembre 2010].
- DAVID, C. P. (2008): *La Guerra y la Paz: enfoque contemporáneo sobre la seguridad y la estrategia*, 1^a ed., Madrid:, Icaria / Antrazyt.
- DE PUIG, LI. (2000): *El rapto de Europa*, 1^a ed., Paris, Asamblea de la Unión Europea Occidental.
- DE PUIG, LI. M. (2002): *Europa contra la guerra*, 1^a ed., Barcelona, Mediterrània.
- ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA: (2010) [Online] Disponible a: http://www.esquerra.cat/web_nova/arxiu/declaracio.pdf [Últim accés 17 setembre 2010].
- ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA: Programa Electoral Eleccions Europees de 2004 [Online] Disponible a: <http://www.esquerra.cat/documents/arxiu/programaeuropees04.pdf> [Últim accés 17 setembre 2010].
- ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA: Programa Electoral Eleccions Europees de 2009 (2009). Format paper.
- ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA: Programa Electoral Eleccions Generals de 2004 [Online] Disponible a: <http://www.esquerra.cat/documents/arxiu/programaesp04.pdf> [Últim accés 17 setembre 2010].
- ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA: Programa Electoral Eleccions Generals de 2008 [Online] Disponible a: <http://www.esquerra.cat/elecciones2008/e2008-programa.pdf> [Últim accés 17 setembre 2010].
- ESTRATEGIA EUROPEA DE SEGURIDAD (2003): "Una Europa segura en un mundo mejor" [Online] Disponible a: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/031208ESSIIES.pdf> [Últim accés 12 agost 2010].

- FERRARI, G. (2006): "Nuevas amenazas según la Estrategia Europea de Seguridad", *IV Seminario Internacional sobre Seguridad y Defensa en el Mediterráneo-Fundació CIDOB*, pp. 75-80.
- GRASA, R. (2007): "Vínculos entre seguridad, paz y desarrollo: evolución de la seguridad humana", *Revista CIDOB d'Afers Internacionals*, n. 76, pp. 9-46.
- HAINE, J. Y. (2007): "The European Security Strategy coping with threats: is Europe secure?", a: BISCOP, S. & ANDERSSON, J.J. (eds.): *The EU and the European Security Strategy*, 1ª ed, London, Routledge.
- HOBBSAWM, E. (1995): *Historia del Siglo XX*, 13ª ed., Barcelona, Crítica.
- HOUGH, P. (2008): *Understanding Global Security*, 2ª ed., London, Routledge.
- INICIATIVA PER CATALUNYA VERDS (2010): [Online] Disponible a: http://www.iniciativa.cat/icv/sections/definicio_ideologica [Últim accés 28 agost 2010].
- INICIATIVA PER CATALUNYA VERDS: Programa Electoral Eleccions Europees de 2004 [Online] Disponible a: <http://www.iniciativa.cat/icv/documents/1569> [Últim accés 28 agost 2010].
- INICIATIVA PER CATALUNYA VERDS: Programa Electoral Eleccions Europees de 2009 [Online] Disponible a: <http://iniciativa.cat/icv/documents/1575> [Últim accés 28 agost 2010].
- INICIATIVA PER CATALUNYA VERDS: Programa Electoral Eleccions Generals de 2004 [Online] Disponible a: <http://iniciativa.cat/icv/documents/1570> [Últim accés 30 agost 2010].
- INICIATIVA PER CATALUNYA VERDS: Programa Electoral Eleccions Generals de 2008 [Online] Disponible a: <http://iniciativa.cat/icv/documents/1574> [Últim accés 30 agost 2010].
- KIRCHNER, E. J. (2007): "Regional and Global Security", a: KIRCHNER, E. J. & SPERLING, J. (eds.): *Global Security Governance: Competing perceptions of security in the 21st century*, 1ª ed., London, Routledge.
- MACHIAVELLI, N. (1964): *El Príncipe*, 1ª ed., Madrid, E.D.A.F.
- MERLINI, C. (2009): "The Lessons of Ancient History and the Future of Transatlantic Relations", *The International Spectator*, vol. 44, n. 1, pp. 23-31.
- PARTIT POPULAR: Ponència d'Estratègia Política del XII Congrés del PPC (2008): Format paper.
- PARTIT POPULAR: Programa Electoral Eleccions Europees de 2004 [Online] Disponible a: http://estaticos.elmundo.es/especiales/2004/05/internacional/ue/elecciones_programapp.pdf [Últim accés 21 setembre 2010].
- PARTIT POPULAR: Programa Electoral Eleccions Europees de 2009 [Online] Disponible a: http://www.pp.es/pp_elecciones_europeas/pdf/p_extenso.pdf [Últim accés 21 setembre 2010].
- PARTIT POPULAR: Programa Electoral Eleccions Generals de 2004 [Online] Disponible a: http://www.pp.es/file_upload/recursos/pdf/20090915095704_1630412855.pdf [Últim accés 21 setembre 2010].
- PARTIT POPULAR: Programa Electoral Eleccions Generals de 2008 [Online] Disponible a: http://www.pp.es/file_upload/recursos/pdf/20090915123720_1660537083.pdf [Últim accés 21 setembre 2010].
- PARTIT DELS SOCIALISTES DE CATALUNYA (2010): [Online] Disponible a: <http://www.socialistes.cat/psc/EI-Partit/Presentacio> [Últim accés 22 setembre 2010].
- PARTIT DELS SOCIALISTES DE CATALUNYA: Programa Electoral Eleccions Europees de 2004 (2004). Format paper.
- PARTIT DELS SOCIALISTES DE CATALUNYA: Programa Electoral Eleccions Europees de 2009 (2009). Format paper.
- PARTIT DELS SOCIALISTES DE CATALUNYA: Programa Electoral Eleccions Generals de 2004 (2004). Format paper.
- PARTIT DELS SOCIALISTES DE CATALUNYA: Programa Electoral Eleccions Generals de 2008 (2008). Format paper.
- ROMEVA, Raül: Blog [Online] Disponible a: <http://blocs.mesvilaweb.cat/node/view/id/126584> [Últim accés 7 setembre 2010].

- ROJAS, F. (2007): "Seguridad humana: aportes en la reformulación del concepto de seguridad", a: SEPÚLVEDA, I. (ed.): Seguridad humana y nuevas políticas de Defensa en Iberoamérica, 1ª ed., Madrid, UNED.
- SELLARÈS, M. (2008): *Un pas endavant*, 1ª ed., Barcelona, l'Arquer.
- UNIÓ DEMOCRÀTICA DE CATALUNYA (2010): [Online] Disponible a: <http://www.unio.org/partit/index.asp> [Últim accés 7 setembre 2010].
- VASCONCELOS, Á. (2006): "La seguridad democrática diez años después", IV Seminario Internacional sobre Seguridad y Defensa en el Mediterráneo-Fundació CIDOB, pp. 9-18.
- ZALDÍVAR, C. A. (1986): "La seguridad europea: entre el atlantismo y los nacionalismos", *Revista de Estudios Internacionales*, vol. 7, n. 1, pp. 25-46.
- ZAKARIA, F. (2009): *El mundo después de USA*, 1ª ed., Madrid, Espasa.

Apèndix 1

Entrevistes semiestructurades amb els responsables polítics de la secció d'internacional de cada partit polític, així com amb d'altres membres rellevants de l partit i especialistes en la matèria

Taula 10**Matriu de dades de les entrevistes realitzades**

Entrevistat/da	Partit Polític	Data	Modalitat
Salvador Sedó	UDC - CiU		Entrevista electrònica
Carles Campuzano	CDC - CiU		Entrevista electrònica
Lluís Maria de Puig	PSC	27/08/2010	Entrevista presencial
Narcís Serra	PSC	08/04/2010	Entrevista presencial
Sara Contreras	PSC		Entrevista electrònica
Marta Rovira	ERC		Entrevista electrònica
Marcel Escudé	ERC	16/09/2010	Entrevista presencial
Ricard Sánchez	ERC	16/09/2010	Entrevista presencial
Oriol Junqueras	ERC		Entrevista electrònica
Jordi Cornet	PPC		Entrevista electrònica
Oriol Costa	ICV	28/07/2010	Entrevista presencial
Raül Romeva	ICV		Entrevista electrònica
Miquel Sellarès	-	22/07/2010	Entrevista presencial
Manuel Ballbé	-		Entrevista electrònica

Font: elaboració pròpia

Apèndix 2

Detall del pensament i de la ideologia de CiU al respecte de la seguretat internacional i de les amenaces estudiades

Analitzant els programes electorals, podem veure com en les eleccions europees de 2004, la federació de CiU empra el lema “una nova Europa ampliada, oberta a les persones i al món”. En el document base d'aquest programa electoral s'exposa que CiU “[...] vol participar de manera activa en el procés de construcció europea perquè en construir una Europa més unida també estem construint Catalunya [...]” (2004: 6). La federació vol defensar a Europa els valors que, en la seva opinió, han creat Europa, que alhora són els valors majoritaris de Catalunya i de la societat catalana: la pau, la llibertat, la democràcia, els drets humans, la justícia social, el respecte al medi ambient, la iniciativa privada de les persones i les entitats, la diversitat cultural i el respecte a les minories. Per tal d'assolir aquests valors, CiU advoca per “[...] una Europa sòlida projectada cap a l'exterior [...] compromesa davant els riscos i les amenaces del món d'avui, que no es poden resoldre només per la via militar. Lluita contra el terrorisme, defensa dels drets humans arreu del món [...]” (2004: 7).

En matèria de seguretat, la federació exposa un principi de forma concisa. D'aquesta manera, afirmen que “[...] la seguretat és una condició necessària per a la llibertat plena de les persones” (2004: 133). I com a mesures que segueixen aquest principi, proposen des de la realització d'un espai de llibertat, seguretat i justícia a la UE capaç de garantir un correcte equilibri entre els drets i llibertats de les persones i la seguretat fins a una més gran cooperació entre els cossos policials i judicials contra el terrorisme, així com un reforçament de l'Europol.

Entrant en l'anàlisi de les diverses amenaces que estudiarem, en funció del que hem exposat en l'apartat dels elements rellevants d'estudi, CiU determina el terrorisme internacional com un element clau, a tenir molt present. D'aquesta manera la federació articula que "l'amenaça que suposa el terrorisme fanàtic per a la nostra manera de viure [...] fa cada vegada més dèbil la tradicional distinció entre la seguretat exterior i interior. [...] La lluita global contra el terrorisme internacional ha d'integrar-se també com a part de la política exterior de la UE. Una lluita a llarg termini, que no pot confondre's amb simplistes plantejaments militars, i que ha de tenir dos eixos perfectament relacionats: la coordinació internacional [...] i d'altra banda, de forma inseparable, una atenció específica a les causes d'aquesta dramàtica realitat, amb decisions concretes pel que fa a l'eradicació de la pobresa [...] i a l'extensió de l'educació i la cultura" (2004: 142).

Dins de l'àmbit dels conflictes internacionals, CiU fa referència al d'Orient Mitjà i al dels Grans Llacs. Alhora que defensa que la UE es segueixi implicant activament en la recerca d'una sortida al conflicte d'Orient Mitjà, la federació també detalla que seguiran donant suport als esforços de la UE en favor de la pau i de l'estabilitat en aquelles zones oblidades del món i allunyades de tot interès econòmic, com ara els Grans Llacs d'Àfrica.

Com a últim element a destacar d'aquest programa electoral, trobem l'enaltiment que fa CiU de la política comuna de defensa. Així, CiU exposa que "[...] és necessari que Europa compti amb unes capacitats militars creïbles, proporcionades al seu pes econòmic i polític, per tal de poder exercir amb autonomia la seva influència en situacions de conflicte, defensar els valors que són nostres o fer valer els nostres interessos. En aquest context, considerem que el desenvolupament d'una veritable Política Europea de Seguretat i Defensa (PESD) és una part fonamental de la Política Exterior i de Seguretat Comuna. El desenvolupament d'aquesta PESD no serà possible si no es reforcen les capacitats militars que disposa la UE [...]" (2004: 144).

Al torn de les eleccions generals de 2004, CiU defensa un model d'Estat més democràtic, més plural i més respectuós amb les realitats nacionals, i s'hi presenta amb el lema "Duran per Catalunya, sentit comú". En els aspectes que ens interessin, CiU exposa la següent problemàtica: "Cada vegada més, el fenomen de la delinqüència s'internacionalitza, valent-se dels mitjans que els ofereix una economia cada vegada més internacionalitzada [...] Per aquesta raó, considerem necessari incentivar totes aquelles mesures que promoguin la cooperació internacional en la prevenció dels delictes i la lluita contra la delinqüència" (2004: 115). Proposen una sèrie de mesures destinades a combatre aquesta delinqüència internacional i crim transnacional, com la garantia de l'accés a la informació i la participació dels Mossos d'Esquadra en les institucions d'àmbit estatal, europeu i internacional; el reforç de la col·laboració amb els països de la UE als efectes d'incrementar els esforços i compartir experiències en la prevenció i lluita contra la inseguretat o l'increment de la cooperació internacional amb els països d'origen dels delinqüents estrangers.

Hi ha un aspecte que recorre els programes electorals de CiU, així com la seva ideologia. Com ells afirmen, "[...] la defensa dels interessos de l'Estat no pot anar dissociada dels interessos comuns de la Unió Europea" (2004: 332). A més, advoquen perquè l'Estat Espanyol participi i fomenti activament el paper de les organitzacions internacionals com actors en la prevenció i

resolució de conflictes. Per a la federació, les Nacions Unides han d'esdevenir el fòrum de discussió multilateral de l'escena internacional. De fet, CiU afirma que segueixen apostant pel foment de la defensa comuna europea coordinada amb l'OTAN, però discrepa de la Guerra de l'Iraq. Especialment, “[...] diem i seguirem dient no a tot conflicte militar que es produeixi al marge i contra el sistema de les Nacions Unides” (2004: 338).

En aquesta línia, la federació aposta per un model de seguretat i defensa de l'Estat Espanyol plenament integrat a Europa, modern i capaç de respondre als compromisos internacionals assumits per l'Estat espanyol i que, alhora, estigui orientat als principis de la seguretat compartida i la defensa no ofensiva. I és interessant ressaltar que CiU exposa els canvis ocorreguts a partir de l'11 de Setembre. En les seves paraules, “les grans institucions militars, de caràcter estatal o multilateral, han de diversificar els seus objectius, els enemics no són clars, de fet moltes vegades no són ni un exèrcit, sinó grups terroristes extremament mòbils [...]” (2004: 370). I per a respondre a aquesta amenaça, especifiquen que cal comprometre's en el procés de convergència en la UE en matèria de seguretat i defensa i apostar per un model preventiu i orientat a la recerca de la pau, el desenvolupament, la democratització i el progrés dels països del nostre entorn més immediat. A més, la federació pretén promoure la creació i l'enfortiment de mecanismes de prevenció i resolució pacífica de conflictes.

Centrant-nos en les eleccions generals espanyoles de 2008, veiem com CiU presenta un document a base d'establir els seus compromisos. És un document visual, format presentació de *PowerPoint*. De bon inici ja deixen clar que “[...] sense seguretat no hi ha llibertat” (2008: 17). La federació defensa un reforç de la coordinació policial i de l'intercanvi d'informació dels diferents cossos de policia. I puntualitza que “[...] la coordinació ha de ser especialment activa davant les noves formes de delinqüència internacional i de terrorisme [...]”.

En aquest programa, CiU reafirma el seu compromís amb la Unió Europea. Ho expressa de la forma següent: “la política exterior espanyola ha de seguir les directrius de la Unió Europea. Treballarem per avançar cap a una política comuna exterior en els àmbits de defensa i de seguretat per a tots els països de la Unió, per tal de manifestar-se amb una sola veu al món” (2008: 36).

Entrant en l'últim dels programes electorals estudiats, el de les Europees de 2009, podem veure com CiU llença una advertència respecte a Catalunya: “en els últims anys Espanya, i també Catalunya, s'han convertit en una cruïlla de camins per a les xarxes terroristes internacionals, el crim organitzat, el tràfic il·legal de persones, d'armes i de drogues. En el món globalitzat en el qual vivim, cap país de la Unió Europea hi pot fer front, sol, a aquestes amenaces. Es tracta de crims executats per criminals que pertanyen a organitzacions que traspassen les fronteres dels Estats i exigeixen una acció ràpida i conjunta a nivell europeu [...]” (2009: 42). És a dir, al·ludeixen a una sèrie d'amenaces que, en gran part, coincideixen amb les establertes per la EES de 2003 i per les emprades en aquest treball.

Com a proposta de solució, CiU defensa una actuació unida de la Unió Europea per tal de convertir-la en una àrea real de llibertat, seguretat i justícia capaç de garantir un millor equilibri

entre la lliure circulació dels ciutadans i residents i la seguretat, la protecció de l'ordre públic i la defensa dels drets i llibertats de les persones. Basen aquesta actuació unida de la UE en una cooperació entre policies i serveis judicials més estreta. Alhora, no volen deixar de banda els drets humans: "la defensa de la nostra seguretat no pot significar la renúncia als nostres valors de llibertat i defensa dels drets humans". I també vinculen aquesta actuació unida en una reforma de les forces armades internes que ens acosti, progressivament, a un exèrcit comú europeu, amb forces d'intervenció ràpida i exèrcits de proporcions adients i adequades.

La federació vol impulsar la lluita policial i judicial contra el terrorisme, sense oblidar centrarse en els orígens i les causes del terrorisme. A més, pretén establir mecanismes de cooperació entre els diferents cossos policials, amb especial atenció als Mossos d'Esquadra, i entre els diferents cossos jurídics i l'Eurojust, així com una progressiva harmonització del Dret penal i dels estudis i programes de les carreres jurídiques europees.

D'aquesta manera, i constatant la creixent globalització del món actual, alhora que el creixent multilateralisme que impregna les relacions internacionals, CiU advoca per "[...] una política exterior europea que s'impliqui activament en tots els afers d'aquest món globalitzat, que posi l'accent en la defensa dels drets humans arreu del planeta, en els drets dels pobles, en l'extensió de la democràcia i del bon govern al servei dels ciutadans, en el lliure comerç i el creixement econòmic, des d'un profund i convençut respecte del dret internacional i dels principis i decisions de l'ONU" (2009: 76).

Respecte a la relació de la Unió Europea amb els Estats Units d'Amèrica, la federació explica que "[...] cal superar el fals debat sobre l'interès contrari dels Estats Units d'una Europa militarment més forta. En l'actualitat Europa, els EUA i el món necessiten una Europa que compti amb unes capacitats militars en detriment de les forces militars estatals, proporcionades al seu pes econòmic i polític, per tal de poder exercir amb autonomia la seva influència en situacions de tensió o conflicte, defensar els valors que són nostres o fer valer els nostres interessos [...]". Considerem la següent afirmació molt rellevant i simptomàtica de la visió que té CiU respecte a la Unió Europea i a la seva política de seguretat i defensa, "[...] una política europea de seguretat i defensa que superi el *soft power* i se situï en el *hard power*, capaç d'actuar en benefici de la pau i l'estabilitat internacionals, així com de la preservació dels seus interessos i valors". Tota una declaració de principis de la federació.

Així, i segons CiU, la Unió Europea ha de tenir com a principal aliat estratègic als Estats Units, sense que això impliqui que no es pugui negociar i aliar-se amb altres actors internacionals, sempre i quan serveixi per a promoure els Drets Humans arreu del món.

Ja per últim, volem constatar que CiU vol conjugar la necessitat de que Europa compti amb unes capacitats militars creïbles, proporcionades al seu pes econòmic i polític, per tal de poder exercir amb autonomia la seva influència, i tot això mitjançant la creació de l'Agència Europea de Defensa que impulsi un exèrcit europeu, amb una via diplomàtica per a la resolució de conflictes, tot impulsant un servei civil de pau que contribueixi a la resolució de conflictes per la via no militar.

Apèndix 3

Detall del pensament i de la ideologia del PSC al respecte de la seguretat internacional i de les amenaces estudiades

Mitjançant la lectura dels programes electorals, veiem com el PSC es presentà a les eleccions europees de 2004 sota el lema “Per una Europa unida i forta”. La seva declaració de principis estipula que “els socialistes i les socialistes de Catalunya aspirem a una Europa federal i social, que parli i actuï de manera unida en el món, com a factor de pau, equilibri, justícia i progrés, avançant en la construcció d’una veritable democràcia europea, amb un govern econòmic i social, en el món de la globalització i de la interdependència creixents” (2004: 3). D’aquesta manera, el PSC es declara portador dels valors de l’esquerra socialista europea, que lluita per fer possible una Europa i un món més segurs, tot compatibilitzant-ho amb la garantia de les llibertats.

El programa de les Europees de 2004 cita el *Stockholm International Peace Research Institute* (SIPRI) i el seu càlcul de conflictes en actiu, per a l’any 2002. I el PSC, d’això, en fa la seva diagnosi: “[...] tensions demogràfiques, desastres mediambientals, crisis econòmiques i financeres, vulneració dels drets humans i de les llibertats, criminalitat i terrorisme internacional són una evidència dels problemes que amenacen el nostre planeta” (2004: 5). El PSC proposa un espai central per a la lluita contra la pobresa, la fam i el subdesenvolupament, i en favor de la democràcia i els drets humans, per tal de revertir la dinàmica negativa.

I en aquesta lluita troba especialment necessària la Unió Europea, que lluny de buscar l’enfrontament i la competició amb els EUA, ha de desenvolupar un vincle transatlàntic sobre la base de l’igualtat i el respecte mutu. D’aquesta manera, amb una UE forta, es podrà actuar i no contemplar impassibles com les guerres i els conflictes sembren la llavor de l’odi arreu.

Exemple d’això, segons els socialistes, és el deteriorat procés de pau del Pròxim Orient. Si la UE tingués més pes podria reforçar el seu paper en el “Quartet” (UE, EUA, Rússia i ONU) i promoure activament una negociació sense condicions prèvies i fer complir un “Full de Ruta”.

Amb tot, el PSC es compromet a “impulsar la diplomàcia preventiva i treballar per un sistema internacional basat en un nou multilateralisme al servei de la pau”. I també a “que la UE tingui una sola veu al món i una actuació coordinada amb les Nacions Unides i les altres institucions internacionals” (2004: 9).

De fet, el PSC no entén una Europa de progrés sense la seguretat, llibertat i justícia amb què s’ha de desenvolupar la vida de les persones. És a dir, garantir la seguretat ha de ser un dels objectius principals de qualsevol societat democràtica.

I en tant que amenaça a la seguretat, i a raó dels atemptats terroristes de Nova York i de Madrid, el PSC cita les xarxes de terrorisme internacional que, segons ells, plantegen un nou repte per a les nostres societats. Així, “[...] les estructures de seguretat tradicionals han mostrat la seva vulnerabilitat davant les formes d’actuació d’aquest nou terrorisme. Aquesta situació ens situa en un nou escenari, on el combat contra el terrorisme internacional serà una prioritat per als

socialistes europeus, i Europa, amb la nova figura del coordinador antiterrorista europeu, és clau per aconseguir el nou ordre mundial més segur que tots i totes desitgem”.

No obstant, segons el PSC, la seguretat és un valor que no pot desvincular-se del valor de la llibertat. És a dir, que un reforçament de la seguretat no s'ha de fer en detriment de les llibertats dels ciutadans. El PSC proposa un increment de la coordinació europea per tal de combatre aquest terrorisme, així com el crim organitzat. Però en tot moment s'hauran de garantir les llibertats i principis democràtics.

En les eleccions anteriors, les Generals de 2004, el PSC s'hi presenta amb el lema “Una altra Espanya és possible”. I en l'àmbit de les relacions internacionals, reclamen un govern que posi punt i final a la submissió que, a parer seu, la política espanyola ha tingut envers l'americana, especialment amb la participació en la Guerra d'Iraq.

En la mateixa línia que en el programa de les europees de 2004, el PSC proposa que seguretat i llibertat són dos valors propis de les societats de benestar avançat. Afirment que “a Catalunya, a Espanya i a Europa, els ciutadans exigeixen més garanties de seguretat i de llibertat. La seguretat és una de les primeres responsabilitats d'un govern que vulgui merèixer el nom de govern: cal garantir, doncs, la tranquil·litat als carrers, als barris, als pobles i a les ciutats. Per als socialistes, el concepte de seguretat s'estén a la protecció davant els riscos inherents al medi en què els ciutadans es desenvolupen: riscos per catàstrofe o desastres naturals, climàtics, nuclears, industrials, etc.” (2004: 75).

El PSC apunta, tot i que no esmenta directament, a l'Estratègia Europea de Seguretat de 2003. És a dir, comparteix les amenaces que l'EES descriu. Els socialistes detecten que l'increment de les desigualtats, el deteriorament del medi ambient, les crisis financeres i les tensions demogràfiques coexisteixen amb la violació dels drets humans i de les llibertats, la globalització del terrorisme, el risc de proliferació d'armes de destrucció massiva i la criminalitat internacional organitzada.

Ja de cara a les eleccions generals de 2008, el PSC va emprar per lema “La Catalunya optimista”. Destaquen que en els darrers quatre anys, de govern del PSOE a Madrid, s'ha aprofundit en certs principis rectoris de la política exterior, com pot ser la defensa de la legalitat internacional, la promoció i recuperació del multilateralisme eficaç, i la lluita contra la pobresa i en favor dels drets humans. Segons els socialistes, hi ha hagut una aposta ferma pel sistema de les Nacions Unides i la recerca de la pau a través del diàleg i la negociació. Citen l'exemple de l'Aliança de Civilitzacions.

Un altre canvi rellevant, segons el mateix PSC, és un canvi de prioritats en matèria de defensa: s'ha reforçat la UE sense renunciar a una relació transatlàntica robusta i equilibrada. D'aquesta forma la Unió ha assolit una millora en l'àmbit de la seguretat compartida i la defensa col·lectiva. El PSC creu en una Unió potent perquè “som actors europeus i multilaterals, des del convenciment de que molts problemes de caràcter mundial no es resolen a través de voluntarismes estatals o nacionals, sinó que necessiten de l'escala i el consens global per a ser

tractats amb eficiència en la seva complexitat” (2008: 71). També aposten, entre d'altres eixos, per a reforçar l'eix de Rússia, bilateral i des de la UE, perquè una Rússia estable és imprescindible per a la nostra seguretat i la de la resta del món. Tanmateix, sense deixar de banda l'important eix de l'OTAN.

Els socialistes afirmen treballar per la pau. I això “[...] significa impulsar els compromisos i les polítiques existents sobre la reducció de la pobresa i el desenvolupament humà, i la promoció de les activitats relacionades amb la prevenció dels conflictes i la construcció de la pau. Però també significa reforçar l'arquitectura multilateral necessària per a garantir la seguretat mundial, a través del control d'armament, el desarmament i la no proliferació, i la regulació del tràfic d'armes” (2008: 77).

Un element nou que introdueix aquest programa electoral és la proposta, de cara a anys vinents, de desenvolupar una Estratègia de Seguretat Nacional a nivell del Parlament de Catalunya, que inclourà elements de lluita contra el terrorisme i la seva prevenció.

En l'últim dels programes electorals estudiats, el de les Europees de 2009, els socialistes s'hi presenten amb el lema “Socialistes europeus, l'Europa Social”. Destaquen un element d'intranquil·litat per a ells, com és l'hegemonia de la dreta neoliberal a Europa. Afirmen que, si seguís havent-hi aquesta hegemonia, tindríem un llarg període de rivalitats econòmiques entre Estats, així com el ressorgiment de les confrontacions nacionalistes.

Especifiquen que la solidaritat i la seguretat són objectius indestriables. D'aquesta manera “en el món inestable en el que vivim, seguim afrontant amenaces i hem de col·laborar més estretament per a garantir la seguretat dels nostres països. Per això volem també una UE activament compromesa en l'impuls de la pau i del desenvolupament social i econòmic sostenible a tot el món. Europa necessita una veu més unida i més forta en el món per a configurar un futur millor per als nostres ciutadans i per al planeta” (2009: 9).

Ja per últim, els socialistes creuen que la Unió ha de reforçar el seu paper en la resolució de conflictes, el manteniment de la pau i l'ajut humanitari en les zones de crisi. A més, la UE ha d'actuar contra les causes profundes dels conflictes, la violència i el terrorisme.

Apèndix 4

Detall del pensament i de la ideologia d'ERC al respecte de la seguretat internacional i de les amenaces estudiades

Amb l'estudi dels diferents programes electorals seleccionats, podem veure com en les eleccions europees de 2004, ERC s'hi presenta amb el lema “una altra Europa és possible”. En el programa electoral d'Esquerra podem veure com el partit es postula “[...] per una Europa verda, per una Europa que, pensant globalment i actant localment, aposti definitivament per la sostenibilitat i per la defensa dels valors naturals, en consonància amb la resta de defenses, com

ara la de la diversitat lingüística i cultural, que també constitueix un altre paradigma comparable amb el de la biodiversitat [...]” (2004: 6).

Esquerra defensa que els catalans continuïn apostant per la construcció europea, per tal de servir al projecte d'Europa i que, alhora, aquest projecte serveixi als catalans en tant que col·lectivitat. A més, ERC està integrada dins de l'Aliança Lliure Europea (ALE), i defensen “[...] els drets de les nacions sense Estat, els pobles i les regions” (2004: 9).

L'eix de la campanya d'Esquerra de cara a les Europees de 2004 gira al voltant de reclamar que una altra Europa és possible. D'aquesta manera, “una nova Europa sols serà possible si garanteix el principi de respecte de la diversitat nacional, lingüística i cultural dels pobles i nacions que la componen. Aquest principi ha de formar part del nou Tractat Constitucional” (2004: 12). En resum, que la Constitució Europea ha de reconèixer el dret a l'autodeterminació dels pobles, en opinió d'ERC.

Pel que respecta a la política exterior de la Unió Europea, Esquerra en defensa una que sigui comuna a tota la Unió i que no estigui supeditada als dictats de l'OTAN. Així “la seguretat, la defensa i la diplomàcia han de reunir-se en un mateix òrgan europeu que treballi per un món multipolar i unit contra la guerra” (2004: 22). D'aquesta manera, la UE ha de desenvolupar un paper de manteniment de la pau en els conflictes bèl·lics. Segons ERC, els valors que han de guiar la política de defensa i seguretat de la Unió són els de la promoció de la pau, la solidaritat, la cooperació, la negociació i el diàleg per resoldre els conflictes i les situacions d'injustícia, ja siguin dins o fora de la Unió Europea.

Esquerra es desmarca clarament de la invasió de l'Iraq de 2003. Ho argumenta de la següent manera: “rebutgem tota forma d'agressió o de violència com a manera d'imposar un conjunt de valors. Qualsevol acció d'interposició o de pacificació que hagin de realitzar els exèrcits actualment existents a l'UE en l'àmbit internacional ha de ser sota el mandat de l'ONU” (2004: 22). Com a norma general, ERC aposta per la resolució no violenta dels conflictes.

En el present programa electoral, ERC no fa esment especial del terrorisme. Això sí, podem extreure'n un plantejament general pel que fa a la resposta que se li hauria de donar. Esquerra es compromet a una vigilància activa per tal de salvaguardar els drets fonamentals i llibertats públiques dels ciutadans. D'aquí podem extreure que en la lluita contra el terrorisme no tot s'hi val.

Tot i que no cita explícitament ni el terrorisme, com acabem de dir, ni altres amenaces detectades per la EES de 2003, sí que fa referència a la delinqüència internacional financera. D'aquesta manera, ERC especifica que a “[...] l'Europa dels vint-i-cinc persisteixen encara les fronteres jurídiques. La globalització financera, l'agilitat que ofereixen les noves tecnologies, l'existència dels paradisos fiscals, i la manca d'un marc legal i institucional eficient han permès que la delinqüència financera i l'evasió fiscal hagin esdevingut una veritable problemàtica mundial” (2004: 47). Per a fer front a aquesta problemàtica mundial, Esquerra aposta per la sensibilització dels ciutadans sobre la necessitat de constituir un espai jurídic europeu, que permeti una major eficàcia i agilitat en la lluita contra la delinqüència financera i l'evasió fiscal.

Esquerra Republicana de Catalunya entén i empra una concepció de la seguretat com a dret bàsic de les persones, i cal que aquesta concepció sigui la clau de les polítiques de seguretat ciutadana dintre de la UE. I en remarcar aquesta concepció de seguretat, és quan entra a apuntar certes amenaces: “cal fer front de forma uniforme als nous fenòmens delictius com són els delictes informàtics, el terrorisme global, les xarxes de tràfic d’immigrants, la delinqüència transestatal, etc. Catalunya no pot quedar al marge ni dependre dels cossos policials espanyols per a fer front a aquests reptes” (2004: 48). Precisament, un dels motius que hem apuntat a la introducció per a justificar la necessitat, al nostre entendre, d’aquest treball. I com podem fer front a aquests reptes, segons ERC? Doncs amb la presència de Catalunya i de la seva policia en tots els mecanismes d’informació i col·laboració que existeixen a nivell europeu. Cal, doncs, augmentar les competències de l’Europol, tot convertint-la en la Policia d’Europa. A més, cal crear un centre de coordinació, formació i reciclatge dels diferents cossos policials per tal d’unificar criteris d’actuació, alhora que es dota a l’Europol de recursos i de professionals solvents.

En tant que resposta als Estats fallits, ERC no ho explicita com a tal. Nogensmenys, apunta alguna mesura que, al seu entendre, podria ser útil en aquests casos. Així, “els esdeveniments succeïts des del conflicte dels Balcans fins a l’actualitat han fet palès que Europa necessita una capacitat de defensa real i operativa per mantenir la pau i avançar en la universalització dels drets humans a Europa arreu del món” (2004: 49). Aquesta és la fórmula d’ERC que cal emprar per a intentar que els Estats fallits prosperin i deixin de ser una amenaça.

A més a més, Esquerra defensa “[...] la necessitat d’ajustar qualsevol intervenció o pressió militar al que estigui establert en el Dret Internacional Públic. Des d’ERC, considerem que és important respectar l’actual marc legal internacional a fi d’evitar que els estats membres de les Nacions Unides decideixin resoldre llurs conflictes al marge de les institucions internacionals”. Una altra explicitació de com ERC s’allunya de l’intervenció militar a l’Iraq.

Ja per últim, pel que fa al programa electoral de les eleccions europees de 2004, s’apunta que una política europea de defensa no ha d’estar condicionada per l’OTAN ni pels EUA. ERC es postula en favor d’un exèrcit europeu que ha de ser una força d’interposició i de pacificació especialitzada en la resolució efectiva dels conflictes que es produeixin en el seu àmbit d’influència, sempre sota la tutela de les Nacions Unides. D’aquesta manera, s’estableix que cal “incrementar la col·laboració amb l’ONU, i de manera unificada, amb les tasques de pacificació, inspeccions, atenció als refugiats i distribució d’ajut humanitari” (2004: 49).

Quatre mesos abans, a les eleccions generals de 2004, Esquerra presenta un programa que porta per lema “Parlant la gent s’entén”. En aquest programa, el partit polític pretén “aconseguir un Estat plurinacional, pluricultural i plurilingüístic” (2004: 12). També vol assolir un canvi en la política exterior de l’Estat espanyol, per tal de que s’apropi a la política exterior de la resta d’Estats de la Unió Europea. ERC vol una presència directa de Catalunya als òrgans de govern de la UE.

Esquerra aposta, de forma clara, per la cultura de la pau. Es postulen per tal d’estendre aquesta cultura, “[...] cosa que ha de comportar la possibilitat de resoldre tota mena de conflictes d’una manera pacífica i negociada” (2004: 49). En aquesta línia, s’advoca per tal d’arribar a la

dissolució de l'OTAN en la seva estructura actual, fruit de la política de blocs, i reconvertir-la en una nova estructura militar multinacional al servei de l'ONU per a missions militars d'interposició i per implementació i manteniment dels tractats de pau i desarmament. Com a norma general, ERC adverteix que cal dissoldre els exèrcits estatals europeus i integrar-los dins d'una estructura europea, l'exèrcit de la Unió Europea, i de l'ONU.

En aquest programa ERC defensa una “[...] proposta en el Consell de Seguretat de l'ONU de descolonització del Sàhara Occidental i reconeixement immediat de la República Àrab Sahrauí Democràtica” (2004: 50). També interposa una denúncia de la violació dels drets humans a determinats països i proposa una retirada de l'ajut econòmic a règims dictatorials, com Guinea Equatorial. Ja per últim, ERC explica que cal prioritzar “les actuacions en l'àmbit geogràfic més pròxim: en primer lloc, el Magrib i l'Àfrica subsahariana; en segon, l'Amèrica central i del Sud”.

En les següents eleccions generals, les de 2008, ERC mostra per lema: “Objectiu: un país de primera. Per això volem la independència”. En aquest programa defensen un nou model de globalització que sigui “[...] ètic, equitatiu, inclusiu, sostenible i universal, mitjançant l'aplicació de polítiques públiques coherents al nord i al sud” (2008: 87).

Un element rellevant en aquest àmbit és el d’“enfocar la política exterior i de cooperació al desenvolupament de l'Estat espanyol a la millora de les capacitats dels països en conflicte per prevenir i gestionar les conductes violentes i afavorir la construcció d'una pau justa i duradora”. ERC creu que cal millorar les capacitats de l'Estat espanyol en acció humanitària, sobretot pel que fa referència a la preeminència del poder civil sobre el militar. També cal, segons Esquerra, “[...] desmilitaritzar l'ajuda humanitària espanyola”.

Un element recurrent en els diversos programes electorals d'ERC estudiats és la creença que la Unió Europea és un element clau per a la projecció internacional de Catalunya. ERC creu que en una Unió que sigui una “[...] unió política, amb forta presència internacional, cohesionada socialment i diversa culturalment” (2008: 90). I dins d'aquesta Unió, Esquerra pretén donar suport als països en vies d'accés a la mateixa, en especial, Turquia. Un altre dels elements recurrents en els programes d'Esquerra és el de la cultura de la pau. D'aquesta manera, ERC defensa i aposta per “una resolució pacífica, democràtica i tutelada per la comunitat internacional dels conflictes territorials i nacionals”.

A les eleccions Europees de 2009, el lema emprat per ERC va ser “Pròxima estació: Europa”. Esquerra pretén contribuir a la construcció d'Europa a través d'uns eixos centrals. En destaquem un, de rellevància en aquest treball: “Europa ha de tenir una política exterior pròpia i unida davant els reptes globals, compromesa amb els valors de la protecció dels drets humans, la pau i el foment de la cooperació i la solidaritat internacional” (2009: 7).

El partit polític destaca una amenaça que cal combatre, que és la delinqüència financera internacional. D'aquesta manera cal “sensibilitzar els ciutadans sobre la necessitat de constituir l'esmentat espai jurídic europeu, que permeti una major eficàcia i agilitat en la lluita contra la delinqüència financera i l'evasió fiscal” (2009: 20).

Pel que fa a la funció que, segons ERC, la Unió Europea hauria de tenir a nivell global, es destaca que Europa segueix estant mancada de capacitat de defensa real i operativa per a mantenir la pau i avançar en la universalització dels drets humans, àmbit en el qual cal una aposta clara i coherent amb els valors fundacionals de la Unió Europea. En aquesta línia, Esquerra considera que cal “defensar la necessitat d’articular una veritable política exterior i de seguretat comuna que abandoni la natura estrictament intergovernamental de la PESC, i que permeti projectar una acció exterior coherent i cohesionada de la UE al món” (2009: 34).

Queda palès, doncs, que ERC aposta perquè la universalització dels Drets Humans sigui la primera prioritat de la política exterior de la UE. En aquest sentit, la Unió ha de continuar enfortint les seves capacitats en la gestió civil i humanitària de crisis i en la prevenció de conflictes. Per tal d’enfortir les capacitats de la Unió, ERC aposta per “crear un Euroexèrcit realment europeu que no depengui de les quotes dels estats membres i eliminar l’Eurocòs, ja que ha demostrat que no funciona. Des d’Esquerra entenem que l’exèrcit europeu ha de ser una força d’interposició i de pacificació especialitzada en la resolució efectiva dels conflictes que es produeixen en el seu àmbit d’influència, sota la tutela de l’Organització de les Nacions Unides” (2009: 34).

Ja per últim, ERC matisa que qualsevol intervenció o pressió militar ha d’estar prevista pel Dret Internacional Públic. És a dir, que és imprescindible respectar l’actual marc legal internacional, a fi d’evitar que els Estats membres de les Nacions Unides decideixin resoldre llurs conflictes al marge de les institucions internacionals, en clara al·lusió als EUA i als seus aliats quan van decidir envair Iraq. Segons ERC, des de la UE s’ha de visibilitzar una sola persona com a veu de la defensa europea.

Apèndix 5

Detall del pensament i de la ideologia del PP al respecte de la seguretat internacional i de les amenaces estudiades

Amb l’estudi dels programes electorals del PP, podem veure com en les Europees de juny de 2004 el partit s’hi presenta amb el lema “*contigo, fuertes en Europa*”. En el document base del programa electoral el partit afirma que “[...] *comparte los principios y valores que inspiraron a los fundadores de la Comunidad Europea [...]*” (2004: 5).

En el segon apartat d’aquest programa s’especifica el desenvolupament de l’Espai de Llibertat, Seguretat i Justícia que el PP vol crear per a la Unió Europea. Aquest espai engloba la lluita contra el terrorisme, contra el crim organitzat i contra la immigració il·legal. Aquest espai té com a objectiu assegurar que l’exercici de la llibertat implica tant el dret a circular lliurement per tot el territori de la Unió, com la garantia de que els seus ciutadans gaudeixin d’una seguretat i una justícia a l’abast de tothom.

El PP detalla abastament les mesures antiterroristes que proposen. A partir de la seva experiència en el combat contra ETA, el PP vol exportar mesures emprades en la lluita contra aquest grup a la UE. D'aquesta manera, *"España ha defendido en la Unión Europea que la lucha contraterrorista debe abarcar no sólo a las organizaciones terroristas, sino también a aquellos que las apoyan y las amparan"* (2004: 13). Sense cap mena de dubte, això s'ha extret de la lluita contra ETA i el seu entorn.

Cal tenir present que el PP va estar afectat políticament per la gestió de l'atemptat d'Al-Qaida a Madrid. Just abans d'aquell atemptat totes les enquestes donaven el PP com a guanyador de les eleccions generals de 2004, i degut, probablement, a la gestió de la informació que es va fer amb posterioritat a l'acte terrorista, per part del PP, el PSOE va guanyar-les.

El PP ho constata de la forma següent: *"en particular, las nuevas formas de terrorismo, que España ha padecido en estos últimos meses de forma tan señalada y tan atroz, exigen una respuesta firme y coordinada. El terrorismo sólo se vencerá con la voluntad indeclinable de combatirlo por todos los medios con los que cuenta el Estado de Derecho, la democracia y la cooperación internacional"*. Això engloba, a nivell europeu, l'enfortiment de la tasca antiterrorista de l'Europol i l'Eurojust. El PP explica que l'Europol, concretament, s'haurà de reforçar mitjançant la reactivació de la Unitat Operativa de Lluita Antiterrorista i, també, mitjançant la creació d'un sistema d'informació dins de la mateixa. Altres mesures destacables que proposa el PP per a combatre el terrorisme és el suport a la creació d'un programa europeu per a la protecció dels testimonis i l'establiment de normes comunes sobre l'emmagatzematge d'explosius que n'impossibilitin el robatori. En resum, cal *"incluir la lucha contra el terrorismo como un objetivo de la Política Exterior y de Seguridad Común"* (2004: 15).

Pel que respecta al crim internacional, el PP proposa la creació a nivell europeu d'unitats de policia especialitzades en combatre la violència domèstica, així com la pornografia infantil a Internet, els delictes informàtics i noves formes de delinqüència.

De fet, el PP constata les mateixes amenaces que l'EES de 2003, i la cita explícitament. En trobem una mostra a continuació: *"el mundo globalizado presenta un enorme potencial para el establecimiento de la paz, la prosperidad y la libertad, pero al mismo tiempo conlleva la necesidad de hacer frente a nuevas amenazas. Los conflictos regionales, el terrorismo, la proliferación de las armas de destrucción masiva y la facilidad y libertad de movimientos forman un conjunto de factores que, combinados entre sí, suponen un formidable reto para nuestra seguridad"* (2004: 37).

Com a solució, i com ja hem apuntat, el PP aposta per l'Espai de Llibertat, Seguretat i Justícia. El partit detalla que la UE haurà de ser més activa en l'escenari internacional i disposar de més i millors mitjans d'acció. D'aquesta forma, s'aposta per enfortir la política exterior i de seguretat i la política de defensa comú. Alhora, el PP constata que la UE no pot per si mateixa assolir els seus objectius i l'Espai de Llibertat, Seguretat i Justícia. Constata que la cooperació transatlàntica és un dels eixos principals de la política exterior i de seguretat europea. Per això, *"la Unión ni puede ni debe construirse como un contrapoder frente a los Estados Unidos de América"*.

El PP constata una sèrie d'actuacions i eixos que cal treballar de cara al futur. Incrementar la relació amb Rússia, i així tenir millors eines per a combatre el crim organitzat; resoldre el conflicte d'Orient Pròxim, per tal d'estabilitzar la zona i reduir possibles justificacions dels grups terroristes, etc. A més, expliquen que *“los nuevos desafíos a nuestra seguridad han puesto en primer plano la necesidad de crear un sistema de seguridad común en Europa basado en el principio de solidaridad entre los Estados Miembros de la Unión que permita realizar acciones militares complementarias o autónomas respecto a la Alianza Atlántica, asegurando la plena coordinación”* (2004: 40). Ja per últim, pel que fa a les eleccions europees de 2004, volem constatar que el PP vetlla pel desenvolupament de la Estratègia Europea de Seguretat, i així ho especifica.

De cara a les eleccions generals de 2004, el PP aposta pel lema *“avanzamos juntos”*. Dins de l'apartat *“Una España que cuenta”*, el PP es vanta de que *“el gobierno del Partido Popular ha conseguido fortalecer la influencia y el peso de España en el escenario internacional”* (2004: 256). Juntament amb això, afirmen que han col·laborat estretament amb els EUA en el reforçament del vincle transatlàntic com a element essencial per al manteniment de la seguretat internacional.

Heus aquí que veiem com, altra vegada, reafirma les amenaces que constata la EES de 2003 i que nosaltres estudiem en aquest treball. D'aquesta manera, *“el terrorismo, las armas de destrucción masiva, los Estados fallidos y el crimen organizado constituyen las nuevas amenazas a la paz y seguridad internacionales. Se trata de una amenaza que trasciende las capacidades de los estados individuales y que por lo tanto exige una responsabilidad compartida”* (2004: 261). I aquesta responsabilitat compartida l'especifica en els eixos de la presència internacional d'Espanya que, segons el PP, són: Europa i el projecte de construcció de la UE com un actor mundial i un espai de pau, seguretat, progrés i llibertat; Amèrica Llatina i el desenvolupament de la Comunitat Iberoamericana de Nacions; la relació transatlàntica i el vincle amb els EUA, soci i amic d'Espanya al món; el Mediterrani i, en especial, el Magrib com a àrea estratègica de desenvolupament, estabilitat i seguretat; i, per últim, l'Organització de les Nacions Unides com a guardià de la legalitat internacional i garant de la pau i seguretat internacionals. També apunta que cal lluitar contra el terrorisme en totes les seves manifestacions, la promoció de la solidaritat internacional en aquest terreny i el suport i recolzament a les víctimes.

Per a combatre el terrorisme, el PP proposa una sèrie de mesures, com per exemple la creació d'una infraestructura que impossibiliti que els terroristes trobin refugi en aquells Estats que mantinguin relacions privilegiades amb la UE. També s'han de reforçar els mecanismes d'intercanvi d'informació sobre el terrorisme, promoure normes comunes sobre l'emmagatzematge i transport d'explosius i promoure la cooperació entre els diversos Cossos i Forces de Seguretat dels Estats Membres.

El PP creu fermament en el desenvolupament de la Estratègia Europea de Seguretat, i així ho reitera. Ho podem veure quan afirmen que *“ante las nuevas amenazas, aceptamos y apoyamos la doctrina que emana de la Estrategia Europea de Seguridad aprobada en el Consejo Europea de Bruselas de diciembre de 2003. Las nuevas amenazas sólo se pueden afrontar desde la*

solidaridad transatlántica en el marco de la OTAN y desde el desarrollo de una sólida política de defensa por parte de los países europeos, que proporcione a la Unión Europea capacidades militares propias que permita cumplir con sus responsabilidades [...]' (2004: 287).

Pel que respecta a les eleccions generals de 2008, el PP empra el lema "*las ideas claras. Con Rajoy es posible*". I destaca clarament que "*el terrorismo constituye la mayor amenaza para nuestra libertad*" (2008: 8). Tanmateix, cal constatar que aquí fa referència al terrorisme d'ETA. Entre d'altres objectius que es marca el PP per al proper mandat (2008-2012), en destaquem dos: derrotar al terrorisme i fer d'Espanya un país més segur.

Algunes de les mesures que proposen per a assolir aquests objectius són l'actualització de les Forces Armades per a adaptar-les a la nova situació geoestratègica i als riscos i amenaces d'un món global, la integració de les mateixes Forces Armades a un sistema col·lectiu de defensa occidental a través de l'OTAN i la participació en la Política Europea de Seguretat i Defensa.

El Partit Popular també constata que "*derechos humanos, paz, seguridad y desarrollo están estrechamente ligados*" (2008: 85). Una altra consideració que fa el PP és que "*asumiremos como objetivo que España entre a formar parte del G-8*".

De totes les propostes que fan en el programa electoral, en seleccionem tres que ens permeten il·lustrar la posició del PP respecte dels temes que estudiem. La proposta 567 indica que el PP inclourà entre les prioritats de la política exterior espanyola i europea la promoció i la consolidació de la democràcia i els drets humans. La proposta 570 especifica que el PP impulsarà la presència d'Espanya en la lluita contra el terrorisme en el si de la UE, a través d'una agenda que contribueixi a una millor coordinació i reordenació dels diferents organismes europeus amb competències en matèria de terrorisme. Per últim, ressaltem la proposta 571, que indica que, des del PP, es millorarà la cooperació amb els països on hi ha una forta implantació del jihadisme radical. S'incrementarà, per a fer-hi front, la formació específica en l'àmbit dels serveis d'intel·ligència.

En vistes a les eleccions europees de 7 de juny de 2009, en l'apartat 12è, el Partido Popular impulsarà polítiques de seguretat, justícia i immigració, sota el lema "*al servicio de la libertad y la convivencia de todos los europeos*". Aquí volen establir els principis i valors que permetran, de forma cohesionada, i segons la seva opinió, lluitar contra el terrorisme i el crim organitzat, i fer front al repte de la immigració i l'asil.

S'especifica que les organitzacions terroristes constitueixen la pitjor amenaça contra el model europeu de convivència. Així, la lluita contra el terrorisme ha de constituir un dels objectius prioritaris de la UE, sense importar l'origen o la naturalesa del mateix. Segons el PP, "*España debe estar a la vanguardia del cumplimiento de las normas europeas en este ámbito*" (2009: 70).

En aquesta lluita contra el terrorisme, no es combaten ni idearis polítics ni religiosos. El terrorisme no és la manifestació d'un conflicte polític o religiós. D'aquesta manera, els terroristes i els moviments que els hi donen suport només es representen a ells mateixos i a les seves idees totalitàries. Aquest és el diagnòstic que fa el PP. I "*la única forma de acabar con el terrorismo es*

haciendo uso de los instrumentos jurídicos previstos en el Estado de Derecho. Ningún gobierno debe estar autorizado para negociar con terroristas en nombre de sus ciudadanos. La prevención, el análisis, la detección, la acción de los servicios de inteligencia e información y el intercambio de información constituyen áreas de trabajo esenciales [...]’.

Altres formes útils per a combatre el terrorisme és el combat a la propaganda dels terroristes i els factors de radicalització, a més a més d’atacar les fonts de finançament del terrorisme. Una de les claus per a guanyar és la millora del funcionament i la confiança en l’Europol i assegurar la transmissió d’informació cap a l’Oficina Europea de Policia.

Pel que fa al crim internacional, el PP constata que *“hoy España es un país más inseguro que hace cinco años. La permeabilidad de las fronteras españolas favorece la actividad de las mafias. El tráfico de drogas y seres humanos son fenómenos crecientes que constituyen una amenaza para España como para el conjunto de los Estados Miembros de la Unión”*. Per tal de fer front a aquest crim transnacional, cal impulsar a escala comunitària els instruments de cooperació policial i judicial, l’intercanvi d’informació, l’accés als registres d’antecedents penals, de petjades dactilars, d’ADN, de dades biomètriques, etc. I potenciar les investigacions conjuntes entre Estats Membres, Europol, Eurojust, etc.

Apèndix 6

Detall del pensament i de la ideologia d’ICV al respecte de la seguretat internacional i de les amenaces estudiades

Entrant en l’anàlisi dels programes electorals, podem veure com en el de les eleccions europees de juny de 2004, ICV empra el lema “d’esquerres, ecologistes i europeistes de debò”. En el document base del programa electoral el partit es descriu com a “[...] força inqüestionablement europeista [...]”. Pel que respecta a la Constitució Europea, el partit defensa que aquesta “[...] faci de la cultura de la pau i de prevenció de conflictes el millor instrument per una nova globalització en un món diferent [...]” (2004: 4). Aquesta és la idea que recorre la ideologia d’ICV respecte a la seguretat i a la pau. La cultura de la pau i la prevenció de conflictes com a eines bàsiques en les relacions internacionals actuals. En aquest mateix programa electoral el partit ecologista especifica quins són els reptes per a la legislatura europea: “de la correlació de forces que hi hagi en aquest nou Parlament dependrà que es pugui anar avançant cap al tipus d’Europa que volem consolidar en aquesta nova etapa, i el paper que volem jugar com a ciutadans i ciutadanes d’Europa en un món interdependent i amb grans desafiaments d’abast mundial: pobresa, conflictes, terrorisme, guerres, proliferació d’armes, delinqüència organitzada” (2004: 8).

ICV té molt clar que no vol que els atacs terroristes de l’11 de Setembre als Estats Units, així com els de l’11 de Març a Madrid o els del 7 de Juliol a Londres, accentuin els perfils

restrictius en nom de la seguretat, i, sobretot, no vol que la lluita contra el terrorisme serveixi com a excusa per a militaritzar les societats europees. És a dir, que no serveixin com a justificació per a perdre llibertats individuals i col·lectives.

El partit considera que Catalunya hi té molt a dir, tant a l'hora d'arrossegar Espanya com a l'hora d'influir en les polítiques europees. De fet, ICV estableix que "ICV-EUiA ha reiterat el reconeixement de Catalunya com a nació sense Estat i, consegüentment, ha tingut una plena participació en les tasques del Consell Europeu, convertit en cambra territorial, i en peu d'igualtat amb la capacitat dels governs dels Estats, en l'elaboració i realització de les polítiques europees" (2004: 16). A més, ICV destaca que els problemes que amenacen la pau mundial són de nivell també mundial, d'ordre planetari, i per tant, cal que hi hagi institucions a nivell mundial que puguin donar solució a aquests problemes. Advoquen que cal "[...] reforçar el paper de l'ONU, dotant-la d'una major capacitat política, jurídica, moral, pressupostària i, fins i tot, militar [...]" (2004: 76).

En aquest nivell militar, el partit ecosocialista es mostra determinant: ICV aposta per reduir el volum global de la despesa militar, i a nivell europeu defensa la creació d'un exèrcit eminentment defensiu, utilitzat per participar en missions de pau i humanitàries.

En el programa electoral de les Europees de 2004, ICV exposa el contingut de l'Estratègia de Seguretat Europea de 2003. Després de citar les amenaces que afecten a la Unió Europea, a ulls de la EES de 2003, ICV destaca que "ICV [...] vol posar èmfasi igualment que les veritables amenaces actuals estan motivades, entre d'altres factors, pels efectes perversos i devastadors, a moltes regions del món, d'una mundialització del neoliberalisme i del capitalisme sense control, que provoca guerres i conflictes [...] En aquest escenari les polítiques unilaterals i les lleis il·legítimes de lluita contra el terrorisme, instaurades pel govern de Bush, lluny de resoldre els problemes i diluir les amenaces potencials, el que han aconseguit és incrementar el clima d'inseguretat i provocar un deteriorament de la situació dels drets humans a escala internacional [...]" (2004: 77).

És a dir, ICV accepta les amenaces que estableix la EES de 2003 però discrepa plenament de les solucions que han adoptat alguns Estats, ja que, segons el partit, aquestes mesures han agreujat els problemes. També vol fer èmfasi en que moltes d'aquestes amenaces van directament vinculades amb les desigualtats econòmiques, la pobresa i les turbulències que provoca el neoliberalisme. I com a solució a les amenaces detectades, ICV advoca per invertir els termes convencionals de "cultura de defensa" per una "cultura de la pau" basada en el desenvolupament, el desarmament, els drets humans i la democratització.

Quatre mesos abans, al febrer de 2004, ICV es presentà a les eleccions generals d'Espanya. En el seu programa electoral podem veure que ICV especifica quines són per a ells les veritables amenaces. Destaquem les set inseguretats, que sintetitzarem a continuació: la volatilitat financera i la econòmica, la laboral i de les rendes, la cultural, la sanitària, la personal, l'ambiental i la política i comunitària (2004: 152). Dins d'aquestes set inseguretats i trobem les amenaces estipulades per la EES.

Pel que respecte a les eleccions generals de 2008, ICV emprà el lema “solucions justes, lògiques, valentes”. En el document base del programa electoral trobem una mesura que ICV reitera en tots els seus programes electorals: “[...] la creació d’un exèrcit comú de la UE, que no s’afegeixi als vint-i-set exèrcits estatals, sinó que actuï en substitució d’aquests, reduïnt-se d’aquesta manera també el nombre d’efectius humans i els recursos econòmics que s’hi destinen [...]” (2008: 178). I també reiteren la vigència del concepte de seguretat humana, que situen al centre de la política europea de seguretat i defensa.

En aquest mateix programa electoral especifica que Catalunya, i Espanya al seu torn, haurien de “[...] liderar la implicació decidida de la UE en la solució negociada dels conflictes congelats a Europa i el seu veïnatge: Sàhara Occidental, Palestina, Xipre, Israel-Síria, Israel-Líban, Kurdistan, Kosovo, Abkhazia, Ossètia del Sud, Txetxènia, Nagorno-Karabakh i Transdnístria [...]” (2008: 179). I, també, exhorta a que la política exterior espanyola treballi per tal de que la seguretat i la defensa dels drets humans no es vegin de forma incompatible, sinó que siguin considerats com a indisociables. D’aquesta manera, ICV especifica que “sense foment dels drets humans, la seguretat és un objectiu completament inassolible” (2008: 198).

Ja per últim, pel que respecta a l’anàlisi dels programes electorals d’ICV en les quatre eleccions seleccionades anteriorment, ens trobem amb el programa de les eleccions europees de 2009. En aquestes eleccions, ICV emprà el lema “crisi de dretes, solucions d’esquerres”. En el document base del programa electoral es detallen una sèrie d’eixos que han d’ajudar a aconseguir una Europa basada en la justícia social, l’ecologia i els drets dels pobles (2009: 43). Precisament, l’eix 15è versa sobre la seguretat i la construcció europea. Entre d’altres propostes, n’hi ha que pertanyen al nostre àmbit d’estudi. Així, trobem que les propostes 302 i següents van destinades a combatre la delinqüència organitzada, les 307 i 308 pretenen definir un Espai Judicial Europeu, i les 385 i següents tracten de la prevenció de conflictes.

Ens sembla d’especial interès citar tres propostes concretes. La 400 afirma que cal “[...] rebutjar les mesures antiterroristes que puguin vulnerar els drets i les llibertats personals [...]” (2009: 57). La 407, al seu torn, estableix que cal “[...] actualitzat l’Estratègia de seguretat europea adoptada pel Consell Europeu de Brussel·les el 2003, per tal d’incorporar-hi tota la dimensió del que s’ha denominat ‘seguretat humana’ [...]”. I en darrer lloc, volem citar la proposta 411, que estipula que s’ha d’avançar envers la “[...] superació de la dinàmica anacrònica de blocs que suposa l’OTAN. [ICV pretén] la dissolució de l’OTAN [...]”.

Apèndix 7

Taula 11

Nombre de vegades que apareix la paraula en qüestió en el total de programes estudiats*

PARAULA	CiU	PSC	ERC	PP	ICV	Total
Terrorisme	8+1+1+3	5+1+11+1	3+2+1+0	28+49+40+26	9+3+8+1	201
WMD	0+0+0+0	0+1+0+0	0+1+0+0	2+2+0+1	2+1+0+0	10
Conflicte armat	8+12+0+8	7+1+4+3	10+5+7+3	3+3+2+3	21+5+7+6	118
Pau	9+18+0+7	14+2+26+6	11+6+21+3	9+30+14+3	33+30+29+9	280
Estat fallit	0+0+0+0	0+0+0+0	0+0+0+0	0+1+0+0	0+0+0+0	1
Crim internacional	1+1+0+3	6+3+0+0	0+0+0+0	6+8+2+6	1+6+3+1	47
EES	0+0+0+0	0+0+0+0	0+0+0+0	2+2+0+0	0+0+0+1	5
Total	80	91	73	242	176	662

*Dels quatre resultats que es mostren dins de cada partit polític, el primer és el del programa de les eleccions Europees de 2004; després el de les Generals de 2004; Generals de 2008 i Europees de 2009

Font: elaboració pròpia

www.icps.cat